

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Lucie Sedláková

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 31. 3. 2014

Lucie Sedláková

.....

Já, níže podepsaná Lucie Sedláková, autorka diplomové práce na téma „Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti,“ které je školním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a změně některých zákonů (autorský zákon), dávám tímto jako subjekt údajů souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, správci:

Univerzita Palackého v Olomouci
Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování svých osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka UP, která se nazývá Knihovna UP. Souhlas se poskytuje na dobu ochrany díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji, že moje osobní údaje výše uvedené jsou pravdivé.

V Olomouci dne 31. 3. 2014

Lucie Sedláková

.....

Poděkování JUDr. Milaně Hrušákové, Ph.D. za přínosné podněty, odborné vedení, pomoc, cenné připomínky, trpělivost a konstruktivní kritiku.

Zvláštní poděkování patří potom mým rodičům Ivaně a Karlovi Sedlákovým za jejich podporu a pomoc během celého mého studia.

Na závěr bych ráda poděkovala také JUDr. Marianu Pascualovi, za pomoc při psaní španělské komparační části.

Obsah

Seznam použitých zkratk	1
Úvod	2
1. Obecná charakteristika trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	4
2. Znásilnění: § 185	6
2.1. Vymezení trestného činu znásilnění	6
2.2. Objekt a předmět	8
2.3. Objektivní stránka	8
2.4. Pachatel	11
2.5. Subjektivní stránka	14
2.6. Kvalifikované skutkové podstaty	15
2.7. Shrnutí	18
3. Sexuální nátlak: § 186	21
3.1. Vymezení trestného činu sexuálního nátlaku	21
3.2. Objekt a předmět	22
3.3. Objektivní stránka	22
3.4. Pachatel	24
3.5. Subjektivní stránka	25
3.6. Kvalifikované skutkové podstaty	25
3.7. Shrnutí	27
4. Pohlavní zneužití § 187	29
4.1. Vymezení trestného činu pohlavního zneužití	29
4.2. Objekt a předmět	30
4.3. Objektivní stránka	31
4.4. Pachatel	32

4.5. Subjektivní stránkou	34
4.6. Kvalifikované skutkové podstaty	34
4.7. Shrnutí	35
5. Kuplířství § 189	37
5.1. Vymezení pojmu prostituce	37
5.2. Objekt	38
5.3. Objektivní stránka	38
5.4. Pachatel	39
5.5. Subjektivní stránka	40
5.6. Kvalifikované skutkové podstaty	40
5.7. Shrnutí	41
6. Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí § 190	43
6.1. Vymezení pojmu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí	43
6.2. Objekt a předmět	43
6.3. Objektivní stránka	44
6.4. Pachatel	47
6.5. Subjektivní stránka	47
6.6. Kvalifikované skutkové podstaty	48
6.7. Shrnutí	49
7. Komparace sexuálního útoku podle španělské právní úpravy	51
7.1. Stručná charakteristika španělského trestního zákoníku	51
7.2. Sexuální útok	52
7.3. Vymezení pojmu sexuálního útoku	53
7.4. Objektivní stránka	54
7.5. Kvalifikované skutkové podstaty	56
7.6. Shrnutí	63
8. Závěrečné shrnutí	66

Závěr	68
Seznam použité literatury	70
Přílohy	75
Příloha č. 1	75
Příloha č. 2	76
Příloha č. 3.	77
Příloha č. 4	78
Příloha č. 5	79

Seznam použitých zkratek

PTSP- Posttraumatická stresová porucha

TZ - zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

CP- Código penal, zákon Ley Orgánica 10/1995, de noviembre 23, španělský trestní zákoník

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si po opravdu pečlivém uvážení zvolila „Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti,“ přičemž důvodů pro tento výběr jsem měla hned několik. Předně ze všech právních odvětví, které jsem měla možnost studovat, mě právě trestní právo rozhodně nejvíce zaujalo. Mé nadšení a zájem o toto právní odvětví jsou tak vysoké, že se mu chci věnovat i po skončení studií v mé budoucí právnické profesi. Můžu zde realizovat nejen svůj smysl pro spravedlnost, ale i možnost přispět k zamezení trestné činnosti.

Druhým důvodem jsou nové skutkové podstaty, které do české právní úpravy zavádí zákon č. 40/2009 Sb., který nahradil zákon 140/1961 Sb. Mám tedy jedinečnou možnost zabývat se ve své diplomové práci skutkovými podstatami, které předchází právní úprava neobsahovala a také mám možnost tyto změny zhodnotit, vytknout nedostatky a navrhnout účinná legislativní řešení.

Třetím důvodem pro tento výběr je můj roční studijní pobyt ve Španělsku a hlavně zájem o španělskou právní úpravu trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, která vykazuje celou řadu zajímavých odlišností. Proto se v této práci zabývám také charakteristikou španělského trestního zákoníku a především komparací trestného činu sexuálního útoku z pohledu španělské právní úpravy.

Posledním důvodem je skutečnost, že ačkoli ve srovnání s ostatními trestními činy nejsou trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti až tak časté, jejich společenská nebezpečnost je vysoká, protože patří mezi jedny z nejzávažnějších zásahů do integrity oběti. Oběť těchto trestných činů se s následky vyrovnává velice těžce, zdlouhavě a někdy se slabší jedinci s těmito následky nevyrovnají vůbec, což může osobu zasaženou tímto trestným činem dovést až k pokusům o sebevraždu. Nesporně oběti těchto trestných činů potřebují pomoc odborníků, aby se mohly alespoň pokusit o začlenění zpět do předešlého života, jak už po stránce rodinné a sociální, ale hlavně po stránce partnerské a sexuální.

Jsem si vědoma, že komplexně prozkoumat a kriticky zhodnotit všechny trestné činy obsažené v hlavě třetí zákona 40/2009 Sb. a rozebrat celkové dopady této mravností kriminality, je v rozsahu diplomové práce nemožné. Proto má práce bude rozdělena do osmi kapitol, kde se budu zabývat nejprve obecnou charakteristikou trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jako celku, následně přejdu k analýze trestných činů znásilnění, sexuálního nátlaku, pohlavního zneužití, kuplířství a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí.

Analýze trestného činu znásilnění se budu podrobně věnovat z důvodu nejvyšší společenské nebezpečnosti ze všech trestných činů vymezených v hlavě III., a také protože se jedná o druhý nejčastěji se vyskytující trestný čin. Protože je má komparace tohoto trestného činu se španělskou právní úpravou poměrně rozsáhlá, nebudu se zabývat srovnáním staré a nové české právní úpravy, ale budu se věnovat pouze úpravě současné.

Rozborem trestných činů sexuálního nátlaku a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, se budu zabývat z toho důvodu, že se jedná o nové skutkové podstaty v trestním zákoníku, které tedy vyžadují zvláštní pozornost a celkové zhodnocení efektivity a dostatečnosti této nové právní úpravy.

Dále se ve své práci budu věnovat trestnému činu pohlavního zneužití, protože se jedná o trestný čin, který se v současnosti vyskytuje nejčastěji, a také proto, že tento trestný čin zasahuje do lidské důstojnosti v sexuální oblasti osob mladších patnácti let.

Trestný čin kuplířství jsem si zvolila z tematického hlediska podobnosti a návaznosti na trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí.

V předposlední kapitole se budu věnovat stručné charakteristice španělského trestního zákoníku a poté přejdu k vymezení trestného činu sexuálního útoku, přičemž zvláštní pozornost budu věnovat jednotlivým kvalifikovaným skutkovým podstatám. U těchto jednotlivých skutkových podstat vymezím také podobnosti a odlišnosti obou komparovaných právních úprav. Závěrem shrnu jejich pozitiva a zhodnotím jejich efektivity. Výsledkem tohoto bádání bude nejen zhodnocení účelnější a přehlednější právní úpravy, ale i návrhy na vylepšení právních úprav pro oba komparované právní systémy.

V závěrečné kapitole shrnu své návrhy de lege ferenda, ke kterým jsem dospěla při právní analýze pěti výše zmiňovaných trestných činů a při komparaci se španělskou právní úpravou. Hlavními metodami mé práce tedy budou právní analýza a komparace.

Věřím, že tato diplomová práce bude odrazem mého nepokrytého zájmu nejen o trestní právo, ale i o danou problematiku a odlišné právní kultury. Uvědomuji si, že mé znalosti jsou z pozice studenta omezené, avšak pevně doufám, že tato práce bude přínosem právní vědě.

1. Obecná charakteristika trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsou systematicky zařazeny do hlavy III. trestního zákona.¹ Jedná se však jen o ty trestné činy, které se lidské důstojnosti dotýkají pouze ve sféře pohlavní.

V hlavě III. jsou upraveny všechny trestné činy, jimiž společnost s důrazem na zajištění práv a svobod zejména žen a dětí, především v oblasti pohlavního života poskytuje zvýšenou ochranu lidské důstojnosti v oblasti sexuálních vztahů.

Jedná se o celkem devět trestných činů, které zasahují do sexuální sféry oběti, ale také do svobody rozhodování v pohlavních vztazích, a také ohrožují zdraví vývoj dětí nebo některé mravní zásady. Jedná se například o nerušený mravní vývoj a tělesný vývoj dětí, který by mohl být narušen předčasnými pohlavními styky nebo jiným nevhodným jednáním. Mezi trestné činy postihující takové jednání patří trestný čin pohlavního zneužití podle § 187, zneužití dítěte k výrobě pornografie § 193 a trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190. Trestný čin soulože mezi příbuznými podle § 188 zase postihuje jednání nedovolující soulož mezi nejbližšími příbuznými. Trestné činy šíření pornografie podle § 191 a výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 zase postihují jednání, která jsou v rozporu s mravní výchovou mládeže a mravopověstností dospělých. Trestné činy znásilnění podle § 185, sexuálního nátlaku podle § 186 a kuplířství podle § 189 postihují zase jednání, která ohrožují svobodu rozhodování v pohlavních vztazích.²

Předmětem útoku mohou být jak osoby ženského pohlaví, tak mužského pohlaví, a stejně tak pachatelem těchto trestných činů mohou být muži i ženy. Subjektivní stránkou je úmyslné zavinění. Objektivní stránkou je významný některý způsob jednání zejména násilí, pohrůžka násilí, pohrůžka jiné újmy nebo jiné formy nátlaku.

Do této kategorie trestných činů řadíme znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužívání, soulož mezi příbuznými, kuplířství, prostituci ohrožující mravní vývoj dětí, šíření pornografie, výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie.³

¹ Trestním zákonem mám na mysli zákon 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále pouze TZ

² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník, 2. Díl, komentář*. Praha: C.H.Beck, 2010. s. 1647.

³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 594.

Ačkoli ve srovnání s výskytem ostatních trestních činů, zaujímá mravnostní kriminalita pouze malé celkové procento,⁴ jedná se o velice nebezpečný zásah do tělesné integrity oběti, který je spojený s velice závažnými následky. Podle Čírtkové se může po zvláště ničivém dopadu těchto trestných činů rozvinout u oběti tzv. posstraumatická stresová porucha (PTSP).

Tato duševní porucha je reakcí na závažný stres a vzniká při mimořádně stresujících událostech, kdy je ohrožen život nebo osobní integrita oběti. Trvání této duševní poruchy může být dlouhodobé nebo krátkodobé s ohledem na prožitou traumatickou situaci. PTSP se však nemusí rozvinout pouze u oběti, ale také u blízkých a příbuzných.⁵

Takové oběti budou potřebovat pomoc odborníků a následky těchto sexuálních deliktů mohou trvat velice dlouho, slabší jedinci se s nimi nemusejí vyrovnat vůbec a s tímto traumatem se budou potýkat celý život. Tyto následky sexuálního násilí mohou být zdravotní ve formě například fyzického zranění, nakažení pohlavní chorobou, popřípadě nechtěné gravidity. Další následky jsou psycho-sexuální, které mají dopad na další sexuální a intimní chování, emocionální, které způsobují poruchy sebecítění a sebevědomí, ale i další následky ve vztahové, sociální a pracovní oblasti.⁶

Nemůže být tedy pochyb o tom, že společenská nebezpečnost těchto trestných činů je opravdu vysoká. Navíc právní ochrana násilných sexuálních deliktů je nutná nejen z humanistického hlediska ochrany základních práv, ale je důležitá i pro trestní řízení, neboť oběť často bývá jediný svědek a nemůže-li řádně a svobodně uplatnit svá práva, trestní řízení tak neplní svůj zákonný účel.⁷

Nyní již k mému statistickému průzkumu. Podle statistik je nejčastěji se vyskytujícím sexuálním deliktem pohlavní zneužití, v těsném závěsu za ním zaujímá přední místo statistických tabulek za rok 2013 trestný čin znásilnění.⁸

Závěrem jen konstatuji, že celkový počet mravnostní kriminality stoupl za poslední rok o 6,45%, což sice není nikterak alarmující číslo, nicméně svědčí o tom, že mravnostní kriminalita je na nepatrném vzestupu.⁹

⁴ Statistiky policie České republiky - graficky znázorněný výskyt mravnostní kriminality, viz příloha 1. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statistika-za-prvni-pololeti-roku-2013.aspx>>.

⁵ ČÍRKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, str. 130.

⁶ Tamtéž, s. 133.

⁷ ČÍŽKOVÁ, Johana, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Rekodifikace sexuálních trestných činů. *Trestní právo*, 2002, číslo 10. s. 10.

⁸ Statistiky policie České republiky - výskyt mravnostní kriminality za rok 2013, viz příloha 2. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

⁹ Statistiky policie České republiky - porovnání výskytu mravnostní kriminality za rok 2012 – 2013, viz příloha 3. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

2. Znásilnění: § 185

2.1. Vymezení trestného činu znásilnění

Jedná se o jeden z nejzávažnějších a nejvíce traumatizujících trestných činů, které na oběti zanechávají dlouhodobé a někdy i doživotní následky, protože zasahují do tělesné integrity oběti v oblasti intimního života. O jeho vysoké společenské nebezpečnosti svědčí i fakt, že je upraven hned na prvním místě v hlavě třetí.

Dříve než přikročím k objektu trestného činu znásilnění, vymezím nejprve základní pojmy, které jsou důležité nejen pro právní kvalifikaci, ale také pro lepší pochopení společenského nebezpečí, které představuje tento nebezpečný sexuální delikt.

V § 185 trestního zákoníku se objevují tři klíčové pojmy, které jsou nezbytné pro správnou kvalifikaci a které bývají mnohdy zaměňovány. Jedná se o pojem pohlavního styku, soulože a jiného pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží.

Pohlavní stykem se rozumí nejen soulož či pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, ale i jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, stejného nebo různého pohlaví. Jedná se o širší pojem než samotná soulož. Může jít například o ohmatávání prsou nebo pohlavních orgánů či o líbání přirození.¹⁰

Soulož je obecně vymezena jako spojení pohlavních orgánů muže a ženy, tedy mužský pohlavní úd vnikne do pohlavního orgánu ženy. Dochází ke spojení těchto dvou orgánů v jednom okamžiku. Postačí, pokud došlo i jen k částečnému zasunutí pohlavního údu do pochvy ženy. Přitom nemusí dojít ani k porušení panenské blány. Spojením orgánu muže a ženy je znásilnění dokonáno, bez ohledu na to, zda došlo k pohlavnímu ukojení pachatele (R 6/1984 Sb. rozh.tr.¹¹).

Trestní zákoník řadí soulož jako nejzávažnější formu pohlavního styku, která je spojena s vyšší trestní sazbou a patří společně s pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží mezi zvláště přitěžující okolnosti (§ 185/2a) TZ).

Za jiný pohlavní styk srovnatelný se souloží považuje Jelínek styk anální a orální, popřípadě digitální penetraci, tedy zasouvání prstů do pochvy ženy.¹²

Šámal dodává, že pro vymezení pojmu pohlavního styku srovnatelného se souloží je rozhodná srovnatelnost provedení. Jestliže se tedy u soulože předpokládá současné spojení orgánu muže a ženy, pak srovnatelnou bude situace, kdy do pochvy ženy neproniká mužský

¹⁰ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 598.

¹¹ Více k této problematice v DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Přehled judikatury. Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti II*. Praha: ASPI, 2009, s. 206.

¹² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 598.

pohlavní úd muže, ale tato situace je stimulována jinými mechanismy například prsty, jazykem nebo jiným předmětem. Tento mechanismus navodí například zasouvání jiných předmětů tzv. robertků či jiných náhražek pohlavních orgánů do pohlavního ústrojí a rovněž digitální penetrace.¹³

S tímto názorem se Gřivna neztotožňuje, protože za pohlavní styk srovnatelný se souloží považuje jen činnost, při které dochází ke styku pohlavních orgánů, nikoli však ke spojení, neboť by se již jednalo o soulož. Dále sem spadá styk anální a orální, tedy ne digitální penetrace.¹⁴

Osobně se ztotožňuji s názory Jelínka, Šámala i judikatury, že digitální penetrace bezpochyby spadá pod pojem pohlavního styku srovnatelného se souloží, protože osobně nespátřuji rozdíl v situaci, kdy do pochvy ženy pronikají různé erotické pomůcky, mužský pohlavní úd a prsty, protože na psychiku oběti to bude mít podle mého názoru stejně traumatické následky.

Naopak bych navrhovala tento pojem rozšířit i o anální penetraci, neboť pokud se shodneme na tom, že by digitální penetrace měla být postihována jako styk srovnatelný se souloží, tak se domnívám, že je třeba postihovat nejen jednání, kdy je prsty pronikáno do pochvy ženy, ale rovněž je srovnatelná situace, kdy je prsty pronikáno do řitního otvoru ženy či muže.

Dále je třeba podle Šámala rozlišovat takové případy, které tento mechanismus podobnosti se souloží nenavodí, protože se jedná o malou intenzitu nebo například o jen povrchové osahávání genitálu ženy, spojené s nevýznamným krátkodobým a povrchním vniknutím.¹⁵

Podle mého mínění je na místě odlišovat jednání jako povrchové osahávání genitálu, prsou ženy a další způsoby osahávání, které požadované intenzity nedosáhly, a tudíž nejsou pro oběť tak závažné a nezpůsobí oběti takovou psychickou újmu.

Na druhou stranu se ovšem nedomnívám, že by tato jednání, měla být podřazena pod pojem pohlavního styku, který se vyskytuje v základní skutkové podstatě.

Protože se ve své práci zabývám i komparací se španělskou právní úpravou, došla jsem k závěru, že by se mohl zákonodárce nechat inspirovat španělskou právní úpravou sexuálního útoku, kde jsou mnohem přesněji odlišena jednání spočívající v jakémkoli násilném útoku

¹³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1655.

¹⁴ GŘIVNA, Tomáš. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti v novém trestním zákoníku. In JELÍNEK, Jiří (ed.). *O novém trestním zákoníku*. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny. Praha: Leges, 2009, str. 89.

¹⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1655.

směřujícího proti sexuální svobodě, které spočívají v méně závažných sexuálních aktivitách, jako právě výše zmiňované osahávání a jiné sexuální aktivity, kdy nedochází k průniku do tělesných otvorů a samostatný pohlavní styk a další sexuální aktivity, kdy dochází k průniku do tělesných otvorů.¹⁶

K bližšímu vymezení této problematiky se budu věnovat v kapitole 7.

2.2. Objekt a předmět

Objektem tohoto trestného činu je právo člověka, ať muže či ženy svobodně rozhodovat o pohlavním životě. Jedná se o velice významné oblasti lidského života, jejichž důležitost je reflektována právě zařazením znásilnění jako prvního trestného činu v hlavě III. zvláštní části trestního zákoníku, čímž odráží jeho vysokou společenskou nebezpečnost.

Předmětem útoku je kterýkoli člověk, bez zřetele na věk, vyspělost, pověst, vzdělání nebo zkušenosti a bez ohledu na to, zda jde o osobu pohlavně nedotčenou.¹⁷

Protože nezáleží na věku znásilňované osoby, často se stává, že předmětem útoku může být i dítě¹⁸ útlého věku, což je jedna z okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby (§ 185/3 TZ).

Jestliže právě nízký věk oběti má za následek, že oběť není schopna pochopit pachatelovo jednání, ani není schopna projevit odpor proti pachatelovu jednání, ani dostatečně vyjádřit svůj nesouhlas, bude se jednat o zneužití bezbrannosti oběti alinea 2, tedy v této situaci nemusí pachatel proti oběti použít násilí, pohrůzku násilí ani jiné těžké újmy.

Pokud však takové dítě je dostatečně fyzicky a psychicky vyspělé, že je schopno pochopit jednání pachatele, projevit odpor a vyjádřit s tím to jednání nesouhlas, bude se jednat o alineu 1, a tudíž pachatel musí použít alespoň jednu formu, buďto násilí, pohrůzku násilí nebo jiné těžké újmy (§ 185/1 TZ).

Dále může být předmětem útoku i osoba, se kterou měl pachatel již dříve pohlavní styk, popřípadě s ní žije v manželství nebo v poměru druha nebo družky.¹⁹

2.3. Objektivní stránka

Objektivní stránka trestného činu znásilnění se skládá ze dvou jednání a to násilného jednání a pak ze samostatného pohlavního styku.

¹⁶ Čl. 178 Ley Orgánica 10/1995, de noviembre 23, del Código Penal, dále jen španělský trestní zákoník

¹⁷ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 595.

¹⁸ § 126 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů - dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.

¹⁹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 595.

Objektivní stránka záleží v buď to v tom, že pachatel násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí jiného k pohlavnímu styku alinea 1 nebo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného alinea 2.

Tedy pachatel může naplnit objektivní stránku trestného činu dvěma způsoby. Buď to jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, přičemž je vyžadováno, aby pachatel použil alespoň jednu z uvedených forem nebo druhým jednáním, kdy pachatel zneužil stavu bezbrannosti oběti, přičemž pachatel nemusí proti oběti požit násilí, pohrůžku násilí nebo jiné těžké újmy.²⁰

Aby bylo možné lépe se orientovat a pochopit jednání, jež tvoří základní skutkovou podstatu znásilnění, je nejprve nutné zabývat se jednotlivými výše uvedenými jednáními.

Násilím je fyzický útok směřující k překonání nebo oslabení vážně míněného odporu znásilňované osoby, a dosažení tak pohlavního styku proti vůli znásilňované osoby. Tento odpor musí být míněný vážně, ale nemusí trvat po celou dobu pachatelova jednání (R 17/1982 Sb. rozh.tr.²¹). Ovšem musí být takové intenzity, že musí být rozpoznatelné, že oběť s pohlavním stykem nesouhlasí.

Pokud se pachatel domnívá, že odpor je jen předstíraný, bude se jednat o skutkový omyl negativní, spočívající v tom, že obviněný nevěděl o okolnostech naplňující znaky trestného činu znásilnění, kdy by byla vyloučena odpovědnost pachatele za úmyslný trestný čin. Ovšem odpovědnost pachatele nebude vyloučena, jestliže napadená osoba vyvíjí méně intenzivní odpor vzhledem k opožděnému vývoji své osobnosti a tento stav je pachateli znám (R. 63/1978 Sb. rozh. tr.²²).

Pohrůzkou násilí se rozumí, taková pohrůžka, z níž je zřejmé, že nepodrobí-li se napadená osoba vůli útočnicka, násilí bude vykonáno buď ihned nebo v budoucnu. Takto lze vyhrožovat i osobě nepřítomné například dopisem či e-mailem. Tato pohrůžka násilí musí vždy směřovat k dosažení pohlavního styku, ale nemusí vždy směřovat k poškození osobě, ale i k dítěti, příbuznému nebo přátelům.²³

Rovněž tato pohrůžka může směřovat i k násilí, které bude vykonáno na majetku osoby poškozené nebo jiných osob. Vždy však musí být obsahem násilné chování, tedy použití fyzické síly, jinak by se jednalo o pohrůžku jinou těžkou újmou.²⁴

²⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1656.

²¹ Více k této problematice v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*s. 202.

²² Tamtéž, s. 200.

²³ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*,s. 596.

²⁴ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1652.

Pohrůžka jinou těžkou újmou může spočívat v hrozbě způsobení majetkové újmy, může směřovat i proti cti a dobré pověsti, popřípadě také k rozvratu manželství, ke ztrátě zaměstnání, k zahájení trestného stíhání poškozeného a uplatnění zajišťovacích úkonů, bez ohledu na to zda poškozený skutečně spáchal trestný čin.

K tomuto pojmu poznamenám, že minulá právní úprava pohrůžku jiné těžké újmy neobsahovala. Osobně hodnotím zakotvení tohoto nového pojmu do skutkové podstaty trestného činu znásilnění jako velice přínosné, neboť je myslím nesporné, že zejména pohrůžka směřující k poškození cti a dobré pověsti se v praxi vyskytuje velice často.

Donucení k pohlavnímu styku znamená, že pachatel svým jednáním překoná opravdový a vážně míněný odpor znásilňované osoby nebo tato osoba podlehne jen proto, že nemá jiného východiska. Upustí-li od kladení odporu jen pro zjevnou beznadějnost, z odůvodněného strachu či pro vyčerpanost, jde také o donucení. Nejde však o donucení, kde odpor byl pouze předstírán nebo osoba po počátečním odporu dobrovolně svolila k pohlavnímu styku.²⁵

Závěrem poznamenám, že se trestného činu znásilnění může dopustit i ten, kdo násilím, pohrůžkou násilí, či jiné těžké újmy donutí jiného k pohlavnímu styku s jinou osobou, přičemž toto donucení může směřovat k oběma zneužitým osobám nebo jen k jedné z nich. Pokud však druhá osoba vykonává pohlavní styk se znásilňovanou osobou dobrovolně, bude se jednat o spolupachatele.²⁶

Bezbrannost je takový stav oběti, v němž poškozený nemůže klást odpor. O bezbrannost se bude jednat za situace, kdy oběť je celkově odevzdána pachateli bez jakýchkoli známek projevu vlastní vůle či schopnosti na požadavky obviněného jakkoli reagovat. Stav bezbrannosti dále rozvádí Šámal, který dělí bezbrannost na psychickou, fyzickou a absolutní.²⁷

Bezbrannost absolutní neboli celková je takový stav oběti, v němž oběť není vůbec schopna vnímat své okolí, vnější podněty, popřípadě co se ní děje, a proto ani nemůže hodnotit situaci, kdy u ní dochází k pohlavnímu styku s pachatelem. O absolutní bezbrannost půjde tehdy, když se oběť nachází v bezvědomí, v silném obluzení alkoholem, v umělém spánku nebo hlubokém spánku, pod vlivem drog.²⁸

Bezbrannost psychická v důsledku níž oběť nechápe, co se po ní požaduje, ani smysl jednání pachatele, rovněž není schopna domyslet a vyhodnotit důsledky takového jednání. Jedná se například o osoby trpící duševní poruchou, pro které nechápu význam pachatelova

²⁵ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 597.

²⁶ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1652.

²⁷ Tamtéž, s. 1653.

jednání nebo o děti či osoby mentálně zaostalé, které nemají dostatečné znalosti a zkušenosti, aby byly schopny posoudit význam odporu proti vynucovanému pohlavnímu styku.

Bezbrannost fyzická je stav, kdy oběť nemůže dát dostatečně najevo svůj odpor vůči jednání pachatele v důsledku nedostatku fyzických sil a schopností. Jedná se například o osobu spoutanou, ochrnutou, upoutanou na lůžku nebo na vozíku, vysílenou nemocí nebo vysokým věkem. V případě handicapovaných osob se může jednat o kombinaci bezbrannosti fyzické i psychické, protože právě handicapovaný stav bude mít vliv i na její psychiku.²⁹

Tento výčet ještě doplním čtvrtým typem bezbrannosti podle Jelínka, a to bezbranností věkovou.

Bezbrannost věková nastává tehdy, kdy oběť v důsledku svého nízkého věku, není ani fyzicky ani duševně vyspělá natolik, že není schopna pochopit pachatelovo jednání ani schopna projevit odpor proti pachatelovu jednání, ani dostatečně vyjádřit svůj nesouhlas.³⁰

Zneužití bezbrannosti spočívá v tom, že pachatel o některých výše uvedených skutečnostech ví a právě tyto konkrétní skutečnosti využije k tomu, aby dosáhl svého cíle. Pro zneužití bezbrannosti je rozhodné, že pachatel dosáhne pohlavního styku s osobou bezbrannou právě proto, že tato osoba v důsledku své bezbrannosti není schopna čelit aktivitám pachatele.³¹

Z judikatury dovozujeme, že zneužití bezbrannosti jiného může spočívat i v tom, že pachatel vědomě spáchá útok vůči poškozenému, který je vlivem nízké fyzikální a duševní vyspělosti výrazně omezen v možnosti účinných projevů odporu vůči jednání pachatele (R. 42/2006. Sb.³²).

2.4. Pachatel

U trestného činu znásilnění se u pachatele nevyžadují žádné specifické vlastnosti. Tedy pachatelem může být muž i žena. V případě znásilnění spáchané souloží, pak pachatelem musí být pouze osoba opačného pohlaví.³³

Osobnost pachatele je možné zkoumat z několika rozličných hledisek, zejména z hlediska struktury osobnosti, dynamiky osobnosti nebo z hlediska vývoje osobnosti.

²⁹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1654.

³⁰ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 597.

³¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1653.

³² Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...* s. 221.

³³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1654.

Nejprve se zaměřím na obecnou charakteristiku pachatele z hlediska struktury jeho osobnosti. Poté stručně vymezím pachatele nedevariantní a deviantní.

Podle Čírtkové je pachatele trestného činu znásilnění možné členit podle typu osobnosti na typ socializovaný, neurotický, psychopatický, mentálně nedostačivý a psychotický.³⁴

Pro socializovaný typ je typické chování a jednání, které se v podstatě nevymyká normálu. Obvykle tyto osoby při spáchání sexuálního deliktu projevují lítost, smutek, strach a obavy, jak bude okolí na tento skutek reagovat. Jedná se o určitý zkrat v chování pachatele.

Neurotický typ pachatele se vyznačuje zvýšenými depresemi, hysterickými reakcemi a stavy úzkosti. Jeho kriminální jednání je mnohdy výsledkem nevyřešených vztahů v rodině. Většinou se bude jednat o pachatele mladistvého nebo mladého věku, který je dobře materiálně zajištěn. Jeho chování se vyznačuje mentální nestabilitou a pocity frustrace.³⁵

Psychopatický typ je pachatel, který se vyznačuje zvýšenou mírou agresivity, značnou nepřizpůsobivostí svému okolí a odlišným chováním na rozdíl od normálních jedinců a chybí mu vyšší city.³⁶

Mentálně nedostačivý typ, je pachatel s nízkou inteligencí, které odpovídá také jeho chování či vyjadřování. Jeho trestná činnost je nepromyšlená a těžko předvídatelná, pachatel je snadno ovlivnitelný svým okolím.³⁷

Psychotický typ je pachatel, který v době činu trpěl některou z nejtěžších forem duševního onemocnění, a tedy se lze hovořit o psychóze. U těchto pachatelů je typická vysoká míra brutality, a proto jsou tito pachatelé extrémně nebezpeční svému okolí.³⁸

Tolik tedy ke stručné obecné typologii pachatelů sexuálních deliktů. Co se týká obecného profilu pachatele trestného činu znásilnění, jedná se podle Čírtkové o pachatele hluboce nejistého, úzkostného s přehnanými emocionálními reakcemi. Tento člověk je nevypočitatelný, trpící frustrací a pocity méněcennosti. Typické je pro něj chybějící pocit lásky a porozumění s opačným pohlavím, a tyto frustrující pocity pak pachatel projevuje prostřednictvím násilí.

Nejčastěji se tedy nejedná o žádného brutálního útočníka, ale spíše o slabošský typ, který si prostřednictvím násilí kompenzuje svoje komplexy. Po spáchání činu je pro pachatele typická lítost nad spáchaným činem doprovázený pocitem strachu a obavami.³⁹

³⁴ ČÍRKOVA: *Forenzní psychologie...*, s. 67.

³⁵ Tamtéž, s. 68.

³⁶ Tamtéž, s. 69.

³⁷ Tamtéž, s. 71.

³⁸ Tamtéž, s. 75.

³⁹ Tamtéž, s. 77.

Dále je možné dělit pachatele na deviantní a nedevariantní, přičemž výše zmíněný nejčastější pachatel trestného činu znásilnění, odpovídá nedevariantnímu pachateli podle Kováře, protože většina trestného činu znásilnění je spáchána právě nedevariantním typem pachatelů, pro něž je typická špatná sociální adaptace a problémy v oblasti osobnostních rysů a vývojových faktorů.⁴⁰

V rámci komplexnosti mého přehledu pachatelů ještě celý výčet doplním o deviantní typ pachatele.

Deviantní typ se projevuje dlouhodobou sexuální tendencí k pohlavně úchylnému prožívání nebo chování. Tato deviace může být trvalá a hluboce zafixována a představovat jedinou formu sexuálního ukojení pachatele, nebo se může jednat i střídavý stav, kdy daná osoba má chvílemi normální sexuální tužby, které se střídají se sexuální deviací. Sexuální deviace může spočívat v aktivitě, v tom případě hovoříme o sexuálních perverzích nebo v objektu, tedy v sexuálních inverzích.⁴¹

Tento deviantní typ pachatele pak můžeme dělit podle Kováře do tří skupin. Na pachatele patologických sexuálních agresorů, agresivních sadistů a pouze sadistů.

Patologičtí sexuální agresori, u kterých je jejich vzrušení a uspokojování realizováno překonáním dosahovaného odporu. Pro tento typ pachatele je typické, že ho více než samotný pohlavní styk vzrušuje utrpení oběti a vlastní dominance nad ní.⁴²

Agresivní sadisté se vyznačují vyšší mírou agresivity a často bývají i pachatelé sexuálních vražd. Typické je pro ně znehybňování oběti a tím i vyloučení jakékoli erotické součinnosti.⁴³

Sadistický typ je příznačný menší mírou agresivity a dominance na rozdíl od předchozích typů. Často bývá propojen se sadomasochismem, který spočívá ve znehybňování a předstírání dominance. Tato praktika však může snadno přerůst až v sadismus nebo agresivní sadismus.⁴⁴

Spolupachatelství zmíním ještě na závěr v rámci vymezení pojmu pachatele trestného činu znásilnění, neboť problematika spolupachatelství u trestného činu znásilnění je poměrně zajímavá.

⁴⁰ KOVÁŘ, Petr a kol., *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha. Maxdorf, 2008, s. 88.

⁴¹ DUŠEK, Karel; VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, Alena. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha : Građa, 2010 s. 310

⁴² KOVÁŘ: *Sexuální agrese-znásilnění* s. 89.

⁴³ Tamtéž, s. 90.

⁴⁴ KOVÁŘ: *Sexuální agrese-znásilnění...*, s. 91.

Jak již bylo uvedeno výše, trestný čin znásilnění se skládá ze dvou jednání, z násilného jednání a samotného pohlavního styku. Jestliže bude tento trestný čin spáchán ve spolupachatelství, každá osoba, která se na trestném činu znásilnění podílela, bude odpovědná, jakoby čin spáchala sama.

V případě znásilnění, půjde zejména o případy, kdy jedna osoba bude vykonávat násilí a druhá pohlavní styk, přičemž si úlohy následně vymění. Pro kvalifikaci postačí pouze, pokud jedna osoba použije násilí a druhá vykoná pohlavní styk, přičemž se spolupachatel podílel pouze na jednom jednání.⁴⁵

Závěrem je třeba ještě dodat, že podle judikatury je pachatel, který donutí ženu k souloži, kterou na ní pak vykoná jiný muž spolupachatelem a nikoli pomocníkem trestného činu znásilnění (R. č. 66/1995 Sb. rozh. tr.⁴⁶)

K této problematice spolupachatelství ještě dodám, že trestní zákoník v § 23 správně postihuje spolupachatele, kteří se na trestném činu podílejí, bez ohledu na to, kdo se podílel na kterém jednání, a že tito pachatelé budou potrestáni jako pachatelé činu samého.

Ovšem právní úprava sexuálního nátlaku (§ 186 TZ) a ze zahraničních úprav právní úprava sexuálního útoku ve španělském trestním zákoníku,⁴⁷ mě vedou k úvaze, jestli by znakem kvalifikované skutkové podstaty nemělo být i spáchání činu nejméně se dvěma osobami.

Domnívám se, že by bylo žádoucí rozšířit kvalifikovanou skutkovou podstatu znásilnění právě o spáchání činu nejméně se dvěma osobami. Situace, kdy právě více agresorů útočí na sexuální svobodu oběti, je pro oběť mimořádně traumatizující, ale za situace, kdy je oběť znásilněna více útočníky, je velké riziko, že se z takového útoku oběť již nevzpamatuje a otřesné zážitky a následky si ponese po celý život. Navíc je při útoku více osob i mnohem vyšší riziko způsobení těžké újmy na zdraví nebo dokonce smrti.

2.5. Subjektivní stránka

Po subjektivní stránce se u základní skutkové podstaty znásilnění vyžaduje úmysl. Tento úmysl musí zahrnovat násilí, pohrůžku násilí či pohrůžku jiné těžké újmy, aby vykonal pohlavní styk s obětí proti její vůli.⁴⁸

⁴⁵ Zobecňující materiál trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.1.1982, č. Tpjf 158/1980

⁴⁶ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*s. 186.

⁴⁷ Čl. 180/2 španělského trestního zákoníku

⁴⁸ Rozhodnutí nejvyššího soudu ČR sp. zn. 7 Tz 38/59

U kvalifikovaných skutkových podstat zásadně postačuje i zavinění ve formě nevědomé nedbalosti a není tedy nutné, aby pachatel o této okolnosti věděl, ale postačí, pokud o ní vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (R. 17/1982 Sb.⁴⁹).

K zavinění tedy postačí nevědomá nedbalost, pokud zákon nevyžaduje úmysl. Například postačí zavinění pachatele z nevědomé nedbalosti u naplnění kvalifikovaných skutkových podstat spáchání trestného činu na dítěti (185/2b) TZ) a spáchání trestného činu na dítěti mladším patnácti let (185/3a) TZ).

Zde pachatel nemusí znát věk takových osob, ale postačí, že vzhledem na okolnosti, zejména s ohledem na jejich fyzickou vyspělost, vzhled, způsob chování a vyjadřování nebo studium určité školy a svým osobním poměrům pachatel vědět měl či mohl, že se jedná o dítě. Tedy po subjektivní stránce se vyžaduje nevědomá nedbalost.

Dalším jednání je způsobení smrti jako následku trestného činu znásilnění. Způsobení smrti (§185/4 TZ) může být posuzováno podle tohoto ustanovení pouze tehdy, byla-li smrt způsobena z nedbalosti, protože způsobí-li pachatel smrt úmyslně, bude se jednat o souběh trestných činů znásilnění (§ 185 TZ) a vraždy (§ 140 TZ).

Tolik pouze k vymezení jednotlivých případů, kdy k zavinění postačí nevědomá nedbalost. Dále se budu této problematice věnovat v rámci vymezení jednotlivých kvalifikovaných skutkových podstat v kapitole 2.6.

2.6. Kvalifikované skutkové podstaty

Spáchání trestného činu souloží nebo jiným pohlavním stykem, provedeným způsobem srovnatelným se souloží

Soulož a jiný pohlavní styk, provedeným způsobem srovnatelným se souloží jsou podle trestního zákoníku řazeny jako nejzávažnější formy pohlavního styku, proto je s nimi spojena vyšší trestní sazba a patří mezi zvlášť přitěžující okolnosti (§185/2a) TZ). Vymezením této problematiky a jak od sebe jednotlivé pojmy odlišit, jsem se podrobně zabývala v kapitole 2.1. Tuto problematiku vymezují znovu pouze pro přehlednost a úplnost charakteristiky jednotlivých kvalifikovaných skutkových podstat.

Spáchání činu na dítěti

Jak již bylo uvedeno výše u subjektivní stránky trestného činu, dítětem se podle trestního zákoníku rozumí osoba mladší osmnácti let, jestliže trestní zákoník nestanoví jinak.

⁴⁹ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*s. 203.

Šámal ještě tento pojem upřesňuje neboť dítětem je podle něj taková osoba pouze do dne, předcházejícího jejím osmnáctým narozeninám, neboť na své osmnácté narozeniny se již nejedná o osobu mladší osmnácti let, a tudíž ani o dítě. Ovšem vzhledem k tomu, že v § 185 odst. 3 a) je postihováno spáchání trestného činu na dítěti mladším patnácti let, chrání toto ustanovení tedy děti starší patnácti let až do dne předcházejícím jejich osmnáctým narozeninám.

Spáchání činu se zbraní

Trestný čin je podle trestního zákoníku spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů, užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu nebo jestliže zbraň má k tomuto účelu u sebe.⁵⁰ Zbraní se podle trestního zákoníku rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším (§ 118 TZ).

Jakoukoli zbraní je možné omezit a vyloučit obranu oběti, nemluvě o reálnější možnosti způsobení těžké újmy na zdraví nebo dokonce smrti, tedy zvýšený postih zákonodárce je podle mého názoru zcela správný a žádoucí.

Spáchání činu na dítěti mladším patnácti let.

Opět se zde jedná o okolnosti podmiňující použitý vyšší trestní sazby. Tato okolnost, že bylo znásilnění spácháno na osobě mladší patnácti let, odůvodňuje použití vyšší trestní sazby (§ 185/3a) TZ).

Stejně jako pachatel, který spáchal tento trestný čin na osobě mladší osmnácti let, bude odpovědný za nevědomou nedbalost, jestliže o této skutečnosti vědět měl a mohl opět dle chování, vzhledu a vyspělosti. Tato okolnost platí i při pouhém pokusu o znásilnění, jelikož skutečnost, že čin nebyl dokonán, není závislá na vůli pachatele a skutečnosti, že čin směřoval proti osobě mladší patnácti let, se této existující okolnosti nijak nedotýká.⁵¹

Opět musím pozitivně zhodnotit úmysl zákonodárce spočívající nejen v poskytování zvláštní ochrany všem dětem mladších osmnácti let, ale i ve zvýšení trestní sazby za zvláště přitěžujících okolností, pokud je trestný čin spáchán na dítěti mladším patnácti let. Vzhledem k tomu, že v České republice je možný sexuální styk od patnácti let, je zcela příkladné přísněji potrestat pachatele, který se znásilnění dopustí na dítěti mladší patnácti let, když jeho pohlavní ani tělesný vývoj není ještě dokončen, a proto je vysoce pravděpodobné, že ještě nemělo žádný pohlavní styk a tedy zásah do jeho sexuální svobody bude o to drastičtější a traumatizující.

⁵⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1656.

⁵¹ Tamtéž, s. 1657.

Spáchání činu na místě, kde je omezena osobní svoboda

U této zvlášť přitěžující okolnosti je poskytována zvýšená ochrana osobám, jejichž osobní svoboda byla omezena tím, že byly umístěny do vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy nebo na jiné obdobné místo.

Tyto osoby, jejichž osobní svoboda je omezena mají sníženou nebo omezenou možnost obrany proti takovému jednání, a proto jim zákon poskytuje vyšší ochranu v podobě zvýšení trestního postihu pro pachatele. Tyto osoby nemají možnost svobodně rozhodovat o svém životě, mají sníženou možnost obrany proti jednání pachatele a navíc zbavení nebo omezení svobody negativně ovlivňuje jejich duševní stav. V tomto případě se tedy pachatel může dopustit trestného činu znásilnění snadněji, protože osoby zbavené svobody nejsou v uzavřených prostorách schopny pachateli uniknout.⁵²

Úmysl zákonodárce spojeného se zvýšeným trestním postihem pachatele, kdy takto hanebně zneužije situace, když je oběť zbavena nebo omezena na své osobní svobodě, a má tedy sníženou možnost obrany i útěku, je jistě opět nanejvýš žádoucí.

Útoky ve věznicích a jiných zařízeních nejsou až tak vzácné, jak je patrné z judikatury, kdy je pachatel donucen, aby strpěl násilný akt, spojený například s vynuceným orálním nebo análním stykem. Mnohdy je pak oběti způsobena i újma na zdraví.⁵³

Tedy zvýšený trestní postih je podle mého názoru na místě, neboť na již vypjatou psychiku oběti, působí další stresující faktor, že nemá před útočníkem kam uprchnout nebo že se trestná činnost může dokonce opakovat.

Způsobení těžké újmy na zdraví

Podle trestního zákoníku se těžkou újmou na zdraví rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění § 145. Tato těžká újma může být způsobena úmyslně nebo i z nedbalosti. Tento následek musí být způsoben násilným jednáním pachatele a nesmí se jednat o projev zlosti nebo msty, že se mu nepodařilo dosáhnout soulože (R. č.17/1982 rozh. tr.⁵⁴).

⁵² ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1658.

⁵³ Rozhodnutí 6 Tdo 1153/2005

⁵⁴ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*s. 203.

Pachatel bude odpovědný za těžší následek i tehdy, kdy poškozená osoba v důsledku emočního šoku, způsobeného násilným jednáním pachatele, ztratila orientaci a při útěku přepadla přes zábradlí a utrpěla poruchu trvající delší dobu (R. č. 51/1983. rozh. tr. ⁵⁵)

U tohoto ustanovení netřeba rozebírat potřebu požadavku vyššího trestního postihu pachatele.

Způsobení smrti

Jak již bylo řečeno výše, čin který má za následek smrt, může být posuzován podle tohoto ustanovení, jen tehdy byla-li smrt způsobena jen z nedbalosti. Jestliže má pachatel od počátku při provádění násilí v úmyslu napadenou osobu usmrtit, jde o jednočinný souběh těchto trestných činů. Pokud však pachatel k úmyslu usmrtit oběť dojde až v průběhu, svého jednání, bude se jednat o vícečinný souběh, protože se jedná o dva samostatné skutky.⁵⁶

Závěrem je třeba konstatovat, že jednání pachatele je v příčinné souvislosti se smrtí poškozené, kdy ke smrti starší ženy došlo v důsledku násilného jednání pachatele k srdečnímu infarktu R. č. 47/1984 rozh. tr. ⁵⁷).

2.7. Shrnutí

Pozitivně hodnotím předně samotné zakotvení znásilnění hned na první místo v hlavě III., jakožto trestný čin, který odpovídá nejvyšší společenské nebezpečnosti s nejvíce traumatizujícími následky pro oběť.

Pozitivní zhodnocení patří i postihu jednání, které odrážejí vyšší stupeň společenské nebezpečnosti a jsou vymezeny v kvalifikovaných skutkových podstatách.

Příkladně hodnotím i rozlišení oběti ve formě dětí od patnácti do osmnácti let a dětí mladších patnácti let, protože i když jsou zvýšené ochrany hodny obě skupiny, přijde mi na místě, jako zvlášť přitěžující okolnost spojenou s vyšší trestní sazbou, postihnout právě znásilnění osoby mladší patnácti let, vzhledem k povolené věkové hranici pohlavního styku a vzhledem k tomu, že její tělesný a mravní vývoj není ještě ukončen.

Dále kladně hodnotím kvalifikovanou skutkovou podstatu poskytující zvýšenou ochranu osobám nacházející se v prostorách, kde je omezována osobní svoboda, jelikož tyto osoby jsou vystaveny režimu, kterému se nepodrobují dobrovolně a zároveň se pohybují v uzavřených prostorách, tedy pro pachatele jsou snadnější „kořistí.“

⁵⁵ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*s. 204.

⁵⁶ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1658.

⁵⁷ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*s. 209.

Negativně hodnotím vymezení pojmu pohlavního styku, který se nachází v základní skutkové podstatě. Pod tento pojem spadají mírnější formy násilné sexuální aktivity jako ohmatávání prsou, pohlavních orgánů, líbání přirození atd.

Podle mého názoru je tento pojem nejasný a nepřesný, neboť všechny formy pohlavního styku, tedy nejen soulože, ale i styku análního a orálního, spadají pod kvalifikovanou skutkovou podstatu a v těchto případech k žádnému skutečnému styku nedochází, dokonce nedochází ani k samotnému kontaktu pohlavních orgánů.

K přehlednějšímu vymezení jednotlivých pojmů a k snadnějšímu odlišení, které jednání ještě spadá pod první skutkovou podstatu, a které je již znakem kvalifikované skutkové podstaty, bych doporučila zákonodárci, aby se inspiroval ze španělské právní úpravy, kdy je v základní skutkové podstatě postihován jakýkoli násilný útok proti sexuální svobodě, kdy dochází k fyzickému kontaktu pachatele s obětí, ale nedochází k žádné formě pohlavního styku, ani k vaginální a anální penetraci, ani k zavádění dalších předmětů než jsou části lidského těla do tělesných otvorů.

Zjednodušeně lze tedy navrhnout, aby jakákoli jednání, která nejsou spojena s průnikem do tělesných otvorů, byla postihována základní skutkovou podstatou s mírnější trestní sazbou a všechny ostatní formy, kde dochází k jakémukoli průniku do tělesných otvorů postihovat jako pohlavní styk srovnatelný se souloží. Tedy nejedná se zde pouze o penetraci digitální, ale rovněž o penetraci anální, neboť ani u tohoto jednání nemůže být pochyb o tom, že s požadovanou intenzitou lze dosáhnout účinku srovnatelného se souloží.

Rovněž pojem „útoku směřujícího proti sexuální svobodě s použitím násilí, pohrůžky násilí pohrůžky jiné těžké újmy“ se mi jeví jako mnohem výstižnější než samotný pojem pohlavního styku, kdy jsou pod tento pojem zařazena taková jednání, u kterých k pohlavnímu styku ani ke kontaktu pohlavních orgánů vůbec nedochází.

Domnívám se, že by toto rozdělení zpřehlednilo toto ustanovení a rovněž odstranilo některé výkladové problémy. Samozřejmě veškeré aktivity, kdy k fyzickému kontaktu s pachatelem nedochází, aby zůstaly postihované jako trestný čin sexuálního nátlaku.

Dále negativně hodnotím absenci kvalifikované skutkové podstaty spáchání trestného činu nejméně se dvěma osobami, kterou shledávám jako žádoucí, vzhledem k mnohosti útoků na oběť a jejímu následnému strádání.

Samotné znásilnění je zcela jistě mimořádně traumatický zážitek, ovšem když je oběť znásilněna vícekrát, je vysoce snížena pravděpodobnost, že bude moci ještě nikdy žít

normální život a bude schopna vyrovnat se s útokem. Nemluvě o tom, že při zvýšeném počtu útočníků je mnohem vyšší riziko způsobení těžké újmy na zdraví nebo dokonce úmrtí.

Zákonodárce by tedy v tomto případě měl reflektovat zvýšené společenské nebezpečí a zakotvit tuto kvalifikovanou skutkovou podstatu, spojenou s podstatně vyšší trestní sazbou, mezi ostatní kvalifikované skutkové podstaty.

Poslední připomínka spojená s návrhem na vylepšení české právní úpravy je návrh, postihovat kvalifikovanou skutkovou podstatou i jednání, kdy je znásilnění, a dodávám, že nejen znásilnění, ale i pohlavní zneužití, spáchané formou, která je pro oběť obzvláště ponižující a zvyšuje fyzické i psychické utrpení oběti. Narážím na situaci, kdy se oběť dostane do „spárů“ pachatele, který trpí některou ze sexuálních deviací, vyjmenovanou v kapitole 3.4.

Pachateli v důsledku jeho deviace přináší potěšení a uspokojení, když působí oběti fyzické a psychické utrpení a jeho pocity ještě umocňuje pocit moci a dominance nad obětí.

Na závěr dodávám, že i když je většina znásilnění spáchána nedelegantními pachateli, myslím si, že by zákonodárce měl reflektovat toto vyšší společenské nebezpečí a poskytnout obětem před takovým jednáním ochranu v podobě další kvalifikované skutkové podstaty.

Navzdory mé kritice, ale hodnotím celkovou úpravu trestného činu znásilnění jako dostačující, jak hlediska systematiky, tak z hlediska samotného trestního postihu za tento trestný čin, který je podle mého názoru v takové výši, aby odradil další potenciální pachatele od páchaní této trestné činnosti.

3. Sexuální nátlak: § 186

3.1. Vymezení trestného činu sexuálního nátlaku

Tento trestný čin je jedním z nově upravených skutkových podstat v trestním zákoníku, který přejímá právní úpravu podle předešlého trestního zákona, neboť je podle předchozí právní úpravy jasně patrná kombinace trestného činu vydírání⁵⁸ a pohlavního zneužívání.⁵⁹

Dalším důvodem pro zavedení tohoto trestného činu je potřeba souladu s mezinárodně právní dokumentací. Takto nově formulovaný trestný čin sexuálního nátlaku je v souladu s Úmluvou Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním. Na základě této úmluvy je zaveden trestný postih i u méně závažných forem sexuálního zneužívání dětí. Zavedením této nové skutkové podstaty umožňuje efektivně plnit závazky České republiky vůči Evropské unii a Radě Evropy.⁶⁰

Podle mého názoru, je zde také jasně patrný úmysl zákonodárce postihovat i taková jednání jako je sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování, kdy většinou nedochází k fyzickému kontaktu s pachatelem, ale přesto se jedná o společensky nepřijatelné chování, které zasahuje do lidské důstojnosti v sexuální oblasti, proto je takto rozšířená ochrana velice přínosná a je nanejvýš příhodné, že tato nová skutková podstata má nyní oporu v českém právním řádu.

Závěrem se domnívám, že formulace tohoto trestného činu je jakýmsi „obsahovým mezníkem“ mezi trestnými činy znásilnění (§185 TZ) a pohlavního zneužití (§ 187 TZ). Pro lepší pochopení a přehlednost uvedu jednotlivé rozdíly.

S trestným činem znásilnění je zde jasně patrná podobnost, neboť se tyto trestné činy dotýkají lidské důstojnosti a mravnosti, přičemž oběť je k oběma těmito trestným činům donucena násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy, alternativně pak zneužitím bezbrannosti, závislosti nebo postavení. Na rozdíl od trestného činu znásilnění, zde však nedochází ani k souloži ani k jinému pohlavnímu styku srovnatelnému se souloží, dokonce většinou nedochází ani k samotnému fyzickému kontaktu oběti s pachatelem. Trestný čin sexuálního nátlaku je subsidiární k trestnému činu znásilnění, jejich jednočinný souběh je tedy vyloučen.⁶¹

⁵⁸ § 235 zákona č. 140 /1961 Sb, trestní zákon, ve znění zákona č. 296/ 2008 Sb.

⁵⁹ § 243 zákona č. 140 /1961 Sb. trestní zákon, ve znění zákona č. 296/ 2008 Sb.

⁶⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1665.

⁶¹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*,s. 601.

Obsahově velice blízko má také k trestnému činu pohlavního zneužití, ovšem zde je jasně patrná odlišnost v předmětu útoku, neboť pohlavní zneužití směřuje k dítěti mladšímu patnácti let, kdežto sexuální nátlak lze spáchat na každém.

3.2. Objekt a předmět

Objektem tohoto trestného činu je stejně jako u znásilnění právo svobodně rozhodovat o pohlavním životě, a také ochrana lidské důstojnosti. Z povahy tohoto ustanovení vyplývá, že lidská důstojnost je chráněna před všemi zásahy proti sexuální svobodě, která nespádají nejen do skutkových podstat znásilnění a pohlavního zneužití, ale ani do dalších skutkových podstat vymezených v celé hlavě třetí.

Předmětem útoku může být opět muž i žena. Tato ochrana je poskytována všem bez rozdílu věku, přičemž pokud se pachatel dopustí trestného činu na dítěti, bude mu uložena vyšší sankce, neboť toto jednání je již znakem kvalifikované skutkové podstaty (§ 186/3a TZ).

Stejně jako u trestného činu znásilnění trestní zákoník poskytuje zvýšenou ochranu dětem mladším patnácti let, kdy s ohledem na jejich neukončený tělesný a mravní vývoj, bude pachatel potrestán ještě přísněji (§186/5 a) TZ).

3.3. Objektivní stránka

Trestný čin sexuálního nátlaku se obsahuje dvě základní skutkové podstaty.

Objektivní stránka první skutkové podstaty se skládá ze dvou jednání. První jednání spočívá v použití násilí, pohrůžky násilí či pohrůžky jiné těžké újmy a druhé jednání spočívá k donucení k pohlavnímu sebeukájení, obnažení nebo jinému srovnatelnému chování. Je zde zcela evidentní rozdíl oproti znásilnění a to, že zde násilí nesměřuje k pohlavnímu styku, ale k jiné sexuální aktivitě, při které ale nedochází k přímému fyzickému kontaktu pachatele s obětí.⁶²

Oběti jsou nuceny, aby prostřednictvím svého těla a na něm prováděných sexuálních nebo erotických úkonů nebo svým obnažováním, působily na sexuální vnímání pachatele. Na tomto vlastním sexuálním jednání se pachatel sám nepodílí, ale poté, co oběť k takovému jednání donutí, jen přihlíží za účelem svého pohlavního vzrušení.⁶³

⁶² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 600.

⁶³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1666.

Pojmy, které se nám vyskytují v prvním jednání jakožto násilí, pohrůzka násilí a pohrůzka jiné těžké újmy jsou podrobně vysvětleny v kapitole 2.3. Nadále se tedy budu zabývat pouze vymezením pojmů, které se vyskytují v druhém jednání.

Pohlavním sebeukájením se podle Jelínka rozumí masturbace prováděna dotyky nebo použitím určité erotické pomůcky na pohlavních orgánech nebo na jiných sexuálně významných místech, jako jsou prsa nebo hýždě.⁶⁴

Šámal dodává, že za sebeukájení je možné rovněž považovat i další úkony, při jejichž provedení dochází k aktivaci a dráždivým projevům, např. hlazení, masírování či jiným drážděním genitálií, stehů, prsou, prsních bradavek nebo dráždění v oblasti análního ústrojí.⁶⁵

Obnažováním se rozumí odkrývání určitých partií těla za účelem sexuálního vzrušení pachatele, přičemž se nemusí jednat o obnažení celkové.⁶⁶

Jiným srovnatelným chováním může být takové jednání, které není ani pohlavním stykem, pohlavním sebeukájením ani obnažováním. V praxi se bude jednat o některé sexuálně patologické praktiky spočívající v sadistickém či masochistickém jednání.⁶⁷

Podle Jelínka se za jiné srovnatelné chování dají rovněž považovat i mluvené či hlasové projevy, popřípadě pohyby, které směřují k pachatelovu vzrušení a pro oběť jsou stejně ponižující jako sebeukájení a obnažování.⁶⁸

Druhá skutková podstata spočívá v tom, že pachatel přiměje jiného k pohlavnímu styku, pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování přiměje jiného, zneužívá jeho závislosti, bezbrannosti nebo svého postavení a z něj vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

Podle Jelínka pak oproti první skutkové podstatě neuzívá pachatel vůči oběti násilí, ani pohrůzky násilí, ani pohrůzku jiné těžké újmy, ale zneužívá závislosti oběti nebo bezbrannosti či svého postavení.⁶⁹

Přiměje jiného znamená, že aniž by byly použity prvky agresivity, je oběť přinucena, aby konala něco, co po ní pachatel požaduje. Může se jednat o různé druhy přemlouvání nebo žádostí.⁷⁰

⁶⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 600.

⁶⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1667.

⁶⁶ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 600.

⁶⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1667.

⁶⁸ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 600.

⁶⁹ Tamtéž, s. 601.

⁷⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1667.

Zneužitím závislosti se rozumí stav, kdy je oběť v určitém směru odkázána na pachatele, a tím je omezena svoboda jejího rozhodování. Právě nedostatku této svobody pak pachatel využívá k dosažení svých cílů.⁷¹

Zneužitím bezbrannosti podle Šámala spočívá v tom, že pachatel přiměje oběť, aby se podrobila jeho vůli a konala něco podle jeho požadavků. Požadavkem tudíž je, aby osoba, na níž je ze strany pachatele vyvíjen sexuální nátlak, požadavky a vůli pachatele vnímala a přiměřeně ke svému stavu chápala, jaké jednání od ní požaduje. Tato bezbrannost může být fyzická a psychická popřípadě kombinace obou, při zachování schopnosti reagovat na požadavky pachatele.⁷²

Zneužitím důvěryhodnosti a vlivu vyplývající z postavení je širší pojem než zneužití závislosti osoby, například svěřené jeho doзору, protože pojem postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti a vlivu, představuje jakékoli postavení, které u poškozeného vzbuzuje důvěru nebo na něj působí svou autoritou. Takové postavení zahrnuje vedle vztahů vytvořených na základě doзору i jiné vazby mezi pachatelem a obětí, které nejsou přímo spjaty s povinností doзору nad takovou osobou.⁷³

Podle Jelínka nepřispívá tento pojem k větší přehlednosti právních úprav, neboť v praxi bude sporné odlišení od skutkové podstaty trestního činu znásilnění, kdy bude komplikované, zda se jedná o jinou těžkou újmu, kdy vedoucí pracovník hrozí pracovníkovi ztrátou zaměstnání, tedy zde se bude jednat o znásilnění, avšak když pouze spoléhá na svou pracovní pozici, kterou zneužívá, tak se bude jednat o sexuální nátlak.⁷⁴ S tímto názorem se ztotožňují, protože opravdu mohou nastat sporné situace.

Za postavení z něhož vyplývá důvěryhodnost nebo vliv, lze konkrétně považovat například postavení nadřízeného v zaměstnání, vedoucího umělecké hudební, taneční nebo pěvecké nebo jiných podobných uskupení, kde je pachatel ve vztahu k ostatním uznávanou autoritou. Nebo se může jednat i o vysokého státního úředníka.⁷⁵

3.4. Pachatel

Pachatelem tohoto trestného činu může být opět muž i žena. Ovšem vzhledem ke dvěma zde se vyskytujícím skutkovým podstatám je třeba dodat, že okruh pachatelů bude rozličný.

⁷¹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 601.

⁷² ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1668.

⁷³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1669.

⁷⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 601.

⁷⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1669.

V první skutkové podstatě kdy pachatel využije násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy, aby donutil oběť k pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, se od tohoto pachatele nevyžaduje žádná specifická vlastnost nebo postavení. Pachatelem první skutkové podstaty může být kdokoli (§186/1 aliena 1,2 TZ).

Druhá skutková podstata postihuje jednání, kdy pachatel zneužije závislosti oběti, její bezbrannosti nebo svého postavení. Tedy zde se již specifický vztah pachatele s obětí musí vyskytovat (§186/2 TZ). Například při zneužití závislosti, kdy oběť musí být odkázána na rozhodování pachatele, tedy mezi pachatelem a obětí již nějaký vztah existuje, stejně tak pokud pachatel zneužil svého postavení a z něj vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu. K tomu aby ke zneužití vůbec mohlo dojít je zde nezbytná právě ona nadřazená funkce nebo postavení, aby se utvořil vztah ať už pracovní nebo nějaký jiný, kdy se pachatel musí nacházet v nadřazeném postavení a být uznávanou autoritou.

3.5. Subjektivní stránka

Subjektivní stránka u obou skutkových podstat vyžaduje úmyslné zavinění. Z hlediska obou skutkových podstat je nemožné, aby pachatel například nevědomky působil na oběť tak, aby se sama začala pohlavně ukájet nebo například vysvlékat. Vzhledem k tomu, že právě úmysl pachatele směřuje právě k tomu, aby se při pohledu na oběť sexuálně vydráždil, popřípadě sexuálně uspokojil, nelze se dopustit trestného činu sexuálního nátlaku z nedbalosti.

Ovšem toto již neplatí u kvalifikovaných skutkových podstat, kdy stejně jako u trestného činu znásilnění, pokud pachatel způsobí svým jednáním těžkou újmu na zdraví nebo smrt, bude se v případě smrti jednat o zavinění ve formě nedbalosti (§ 16, 17 TZ) a v případě těžké újmy na zdraví se bude jednat o zavinění úmyslné nebo nedbalostí (§15,16,17 TZ).

3.6. Kvalifikované skutkové podstaty

Spáchání činu na dítěti (§ 186/3a) TZ) a spáchání činu na dítěti mladším patnácti let (§ 186/5 a) TZ)

Tyto kvalifikované skutkové podstaty se vztahují k oběma předchozím odstavcům. U odst. 1 jde o jakékoli dítě, které pachatel donutil násilím nebo pohrůžkou násilím nebo jiné těžké újmy nebo přiměl zneužitím bezbrannosti k pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, zatímco u odst. 2 se musí jednat o dítě, které obviněný přiměje k pohlavnímu styku, pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému

srovnatelnému chování, přičemž toto dítě je na obviněném buď závislé nebo je obviněný vůči němu v postavení, v jehož důsledku mu toto dítě důvěřuje nebo na ně má vliv.⁷⁶

Protože předmětem tohoto trestného činu může být kdokoli, touto kvalifikovanou skutkovou podstatou reflektuje zákonodárce potřebu zvýšené ochrany dětí mladších osmnácti let, ale také mladší patnácti let, kdy je za sexuální nátlak osoby mladší patnácti let podstatně zvýšena trestní sazba.

Protože jsem se již touto problematikou zabývala podrobně v kapitole 2.6., na závěr jen dodám, že i když se zde jedná o nižší společenskou nebezpečnost oproti trestnému činu znásilnění, s ohledem na méně závažnější formy sexuálního násilí, je přesto na místě, postihovat vyšší trestní sazbou pachatele, který se těchto forem sexuálního násilí dopustí na dětech, s ohledem na jejich nedokončený tělesný a mravní vývoj a dlouhodobé traumatické následky.

Spáchání činu nejméně se dvěma osobami (§ 186/3b) TZ)

K naplnění této kvalifikované skutkové podstaty dojde, jestliže se na činu pachatele aktivně podílí, i když různou měrou, ještě minimálně dvě další fyzické osoby, tedy jsou s pachatelem celkem tři. Může se jednat o spolupachatelství (§23 TZ) nebo o některou z forem účastenství (§ 24 a), c) TZ).

U této kvalifikované skutkové podstaty se nevyžaduje, aby mezi vzájemnou součinností osob byla určitá organizovanost, projevující se například v dělbě práce. Rovněž se podle Šámala nevyžaduje ani užší součinnost ve formě spolčení nebo organizované zločinecké skupiny a podobně. K naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby se nevyžaduje, aby všechny osoby byly trestně odpovědné, přičemž o této skutečnosti pachatel musí vědět.

Závěrem jen poznamenám, že jsem se k této problematice již vyjádřila v kapitole 2.6., kdy jsem navrhovala, aby tato kvalifikovaná podstata byla znakem nejenom trestného činu sexuálního nátlaku, ale právě i trestného činu znásilnění. S ohledem na bezesporu vyšší společenskou nebezpečnost trestného činu znásilnění, je podle mého názoru na místě postihovat vyšší trestní sazbou násilný útok, kdy je útokem na lidskou důstojnosti v sexuální oblasti zasahováno najednou více osobami, kdy právě na psychickou i tělesnou stránku obětí, může mít tato okolnost dalekosáhlejší traumatictější následky.

⁷⁶ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1669.

Spáchání činu členem organizované zločinecké skupiny (§ 186/4c) TZ)

Další zvlášť přitěžující okolnost je spáchání trestného činu sexuálního nátlaku členem organizované zločinecké skupiny. Tato okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby se vztahuje opět k oběma odstavcům.⁷⁷

Organizovaná zločinecká skupina je definována v trestním zákoníku jako společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti (§129 TZ).

O významu této kvalifikované skutkové podstaty nemůže být sporu, protože typickým znakem tohoto společenství je právě dělba činností, popřípadě pevně daná organizační struktura, která umožňuje páchat trestnou činnost efektivně a ve velkém rozsahu. Není tedy pochyb, že zavedení této kvalifikované skutkové podstaty je odrazem úmyslu zákonodárce, zamezit nebo spíše co nejvíce omezit tuto trestnou činnost, jejíž společenská nebezpečnost je z důvodu organizovanosti, množství podílejících se osob a výsledné efektivitě, mimořádně vysoká.

Závěrem jen dodám, že podle Šámala je pachatel posuzován jako člen organizované zločinecké skupiny, od okamžiku kdy se na činnosti organizované skupiny aktivně podílí.⁷⁸

Vymezením kvalifikovaných skutkových podstat ve formě spáchání činu se zbraní, spáchání trestného činu na místě, kde je omezena osobní svoboda nebo způsobena těžká újma na zdraví, popřípadě smrt, jsem se zabývala v kapitole 2.6.

Jen poznamenám, že pokud je u trestného činu sexuálního nátlaku způsobena smrt nebo těžká újma na zdraví, svědčí tento čin o zjevné bezohlednosti pachatele, protože většinou nedochází ani k fyzickému kontaktu s obětí. Proto je opět zvýšený postih na místě.

3.7. Shrnutí

Pozitivně hodnotím jasně patrný úmysl zákonodárce, poskytovat ochranu i takovým jednáním, které zasahují do lidské důstojnosti v sexuální oblasti v méně závažné formě sexuálního násilí. I když ve většině případů pachateli nepostačí pouhý vizuální kontakt, a jeho sexuální násilí bude směřovat i k fyzickému kontaktu v jakékoli formě, přesto je záhodné postihovat takovéto formy jednání pachatele, kdy k žádnému fyzickému kontaktu nedojde.

Kladně se vyjádřím i k prozíravosti zákonodárce zvýšeně sankcionovat všechny uvedené kvalifikované skutkové podstaty. Za zvlášť přínosnou považuji zejména kvalifikovanou skutkovou podstatu spáchání činu členem organizované zločinecké skupiny,

⁷⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...* s. 1670.

⁷⁸ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1433.

z důvodu zvýšení rizika úspěšnosti páchaní trestné činnosti a vyššího společenského nebezpečí.

Rovněž spáchání činu nejméně se dvěma osobami se mi jeví jako velmi přínosné, protože zde spatřuji vyšší společenské nebezpečí s ohledem na množství více útoků, které směřují vůči jedné osobě.

Negativně hodnotím pojem pohlavního styku, který se nám vyskytuje ve druhé skutkové podstatě, a který je podle mého názoru nejasný a nadbytečný. Myslím si, že by se všechna jednání ve formě pohlavního styku v jakékoli formě měly zahrnout do skutkové podstaty znásilnění.

Pojem pohlavního styku považuji za matoucí, protože si v praxi nedovedu představit jednání, kdy by pachatel jiného přinutil k pohlavnímu styku a nejednalo by se o znásilnění.

Navíc ve druhé skutkové podstatě trestného činu sexuálního nátlaku je přinucení k pohlavnímu styku sankcionováno stejně jako pohlavní sebeukájení, obnažování a jiné srovnatelné chování, které jsou bezesporu méně škodlivými sexuálními aktivitami než samotný pohlavní styk.

Závěrem konstatuji, že tato nová právní úprava je podle mého mínění velice přínosná, dostačující a navzdory mému vytknutému nedostatku, považuji za zcela správné a záhodné, že má trestný čin sexuálního nátlaku oporu v českém právním řádu.

4. Pohlavní zneužití § 187

4.1. Vymezení trestného činu pohlavního zneužití

Pohlavní zneužití je velice široce a obecně vymezený pojem, jehož definice se neustále vyvíjejí a nejsou vymezeny shodně ve všech státech, stejně jako se liší věkové hranice přípustnosti pohlavního styku. Pokusím se tedy nejprve o vymezení tohoto pojmu, než přejdu k objektu a předmětu tohoto trestného činu.

Podle Vaničkové je za pohlavní zneužití dítěte považován pohlavní kontakt mezi dospělou osobou a nedospělým jedincem, přičemž se zákonem určená hranice přípustnosti pohlavního styku liší v různých zemích. Obvykle se tato věková hranice pohybuje mezi třinácti až osmnácti roky věku. Pojem zneužití přitom může označovat jak různé formy koitálního styku, jakožto styku vaginálního, análního, orálního nebo aktivní a pasivní orogenitální aktivity mezi něž patří například masturbace nebo osahávání jiných částí těla oběti, za účelem svého sexuálního vzrušení a eventuálně i sexuálního uspokojení pachatele.⁷⁹

Pohlavní zneužití je výrazným zásahem do vývoje dítěte nejen po stránce psychické, ale i fyzické, jelikož děti mladší patnácti let nejsou ještě dostatečně fyzicky a mravně vyspělé.

Z těchto důvodů je pohlavní zneužívání závažným problémem společnosti a je mu poskytována ochrana na mezinárodní úrovni. Z velkého množství právních dokumentů zmíním Úmluvu o právech dítěte z roku 1989, podle níž se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není dosaženo zletilosti dříve. Státy, které jsou stranou úmluvy, se zavazují chránit dítě před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání.⁸⁰

Roku 1992 definovala zdravotní komise Rady Evropy pohlavní zneužívání jako nepatřičné vystavení dítěte pohlavnímu kontaktu, činnosti či chování, jako je jakékoli dotýkání, styk nebo vykořisťování a to kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče nebo kýmkoli kdo dítě zneužívá.⁸¹

Závěrem poukážu na fakt, že ne všechny evropské zákoníky chrání tímto ustanovením pouze dítě, ať už je v jakémkoli věku.

⁷⁹VANIČKOVÁ, Eva, PROVAZNÍK, Karel, HADJ-MOUSSOVÁ, Zuzana. *Sexuální zneužívání dětí I. Díl*. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 1997, s.13.

⁸⁰Čl. 1 a 34 *Úmluva o právech dítěte* [online]. OSN.cz, [citováno dne 20. 2. 2014]. Dostupné na <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>>.

⁸¹WEISS, Petr. a kol. *Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti*. 1. vydání. Praha: Grada, 2000, s. 19.

Opět poukážu na španělskou právní úpravu, kdy se pohlavním zneužitím rozumí útok, který směřuje proti sexuální svobodě jiné osoby, bez použití násilí či zastrašování, aniž by byl dán souhlas zneužité osoby.⁸²

Tedy tato ochrana podle španělské právní úpravy směřuje ke každé osobě a ne jen k dítěti, pokud bude zasaženo do její sexuální svobody, takže se tato ochrana se vztahuje i na dospělé jedince. Pokud se zneužití dopustí pachatel na dítěti mladším třinácti let, naplní kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu pohlavního zneužití, spojenou se zvýšenou trestní sazbou.⁸³

Situací, kdy může být pohlavně zneužita dospělá osoba je myšlena hlavně osoba trpící duševní poruchou nebo osoba uvedena do stavu bezbrannosti požitím drog, léků nebo jiných chemických látek, ovšem také je tato ochrana poskytována i zdravým dospělým jedincům, kteří jsou kompletně při smyslech a jejich schopnost vnímat zůstala zachována.

Jsem toho názoru, že poskytnutí zvýšené ochrany osobám s duševní poruchou nebo osobám, kterým bylo zasaženo do sexuální svobody, pomocí drog a dalších chemických látek může být žádoucí, protože tyto osoby s pohlavním zneužitím souhlas dát nemohly z důvodu, že jejich schopnost vnímat je omezena nebo úplně vymizelá.

Ovšem rozhodně se nedomnívám, že je vhodné a účelné chránit i zdravé dospělé jedince, protože takové osoby již mají dostatek životních zkušeností, aby byly schopny se pachateli vzepřít a dát svůj nesouhlas s jakoukoli sexuální aktivitou najevo.

Tedy zastávám názor vyjádřený v mnoha mezinárodních dokumentech, že předmětem této ochrany by mělo i nadále zůstat pouze dítě. Tolik tedy jen malá zajímavost odlišnost právních úprav.

4.2. Objekt a předmět

Objektem tohoto trestného činu je mravní a tělesný vývoj dětí mladších patnácti let a je zde chráněna také lidská důstojnost, stejně jako u ostatních trestných činů v hlavě III.

Na rozdíl od výše popisované dvojici trestných činů, je zde však předmětem útoku dítě mladší 15 let.⁸⁴

Dítětem mladším patnácti let, je taková osoba jen do dne předcházejícímu jejím patnáctým narozeninám. Po té, co dosáhne věku patnácti let, se na něj již ochrana přestane vztahovat. Tato ochrana dopadá jak na chlapce, tak i děvčata neboť pohlaví není z hlediska

⁸² Čl. 181 španělského trestního zákoníku

⁸³ Čl. 183 španělského trestního zákoníku

⁸⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 602.

trestného činu pohlavního zneužití rozhodné, stejně tak není rozhodná jejich psychická a fyzická pohlavní dospělost. Proto nebude záležet, zda je dítě mladší patnácti let pohlavně nedotčené nebo již v minulosti mělo pohlavní styk. Rovněž není významné, z čí strany vzešla pohlavní iniciativa, ani zda zneužitá osoba dala souhlas k pohlavnímu zneužívání, ani citový vztah mezi nimi. Ovšem všechny tyto okolnosti je třeba hodnotit při posuzování povahy a závažnosti spáchaného trestného činu a rovněž je třeba vzít v úvahu při ukládání trestu, jeho druhu a výměry.⁸⁵

Často se podle Mitlöhnnera stává, že se oběťmi trestného činu pohlavního zneužití stávají děti, které postrádají řádnou rodinnou výchovu a dozor. Rovněž jsou nedostatečně citově zakotvené a trpí nedostatkem sdílnosti k vlastním rodičům.⁸⁶

Aby bylo mé vymezení předmětu útoku kompletní, na závěr ještě poznamenám, že nový trestní zákoník byl přijat v podobě, která snížila hranici trestní odpovědnosti, ale také hranici povolující pohlavní styk na čtrnáct let. To vyvolalo bouřlivé reakce předních odborníků a nakonec původní hranice patnácti let zůstala zachována.⁸⁷

Tyto reakce byly způsobeny různými názory lékařů, sexuologů i předních právních odborníků. Podle Weisse je diskutabilní, zda jsou současné dospívající děti fyzicky a psychicky vyspělejší, aby mohla být hranice pro souhlas s pohlavním stykem snížena na čtrnáct let. Dále je s dřívějším zahájením sexuálního života spojeno i vyšší riziko přenosu pohlavních chorob a interrupcí v důsledku vyššího počtu sexuálních partnerů. Navíc podle Herrové si děti neuvědomují, jak moc může jejich předčasný pohlavní styk ovlivnit jejich budoucí partnerské vztahy.⁸⁸

Osobně se s těmito názory ztotožňuji, neboť se rovněž nedomnívám, že by děti byly natolik fyzicky, ale hlavně psychicky vyspělé, aby byly schopny posoudit, jaké důsledky bude mít předčasný pohlavní styk na jejich budoucí život. Navíc podle provedených průzkumů se většinou ani sami čtrnáctiletí na pohlavní styk ve čtrnácti letech ještě necítí být připraveni.

4.3. Objektivní stránka

Objektivní stránka záleží v tom, že pachatel vykoná soulož s osobou mladší patnácti let nebo takovou osobu jiným způsobem pohlavně zneužije.⁸⁹

⁸⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, str. 1675.

⁸⁶ MITLÖHNER, Miroslav. Právní aspekty sexuálního zneužívání. *Trestní právo* 2000, č. 6, s. 7.

⁸⁷ Novela 306/2009 Sb.

⁸⁸ DOBRAVA, Lukáš. *Budou děti pod zákonem o rok méně?* [online]. Učitel'ské noviny č. 45/2008 [cit. 19. března 2014]. Dostupné na <<http://www.ucitelskenoviny.cz/archiv/clanek1507>>.

⁸⁹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 602.

Jedná se o důslednou ochranu všech osob mladších patnácti let před jakýmikoli útoky na jejich pohlavní nedotknutelnost. Nevyžaduje se tedy, aby došlo k narušení osob, které byly zneužity.

Po objektivní stránce se rozlišují dva případy, jejichž pojmy považují za nutné objasnit. Za prvé samotné vykonání soulože a za druhé pohlavní zneužití provedené jiným způsobem než souloží.⁹⁰

Souloží se rozumí spojení pohlavních orgánů muže a ženy. Tomuto pojmu jsem se podrobněji věnovala v kapitole 2.1.

Za jiný způsob pohlavního zneužití podle Jelínka pokládáme akty podobné souloží nebo svou povahou se jí blížící, které vedou k uspokojení sexuálních potřeb pachatele, a které se svou závažností a intenzitou blíží pohlavnímu zneužívání vykonanému souloží. Jedná se například o ohmatávání pohlavních orgánů, líbání přirození, orální a anální styk a podobně.⁹¹

Ovšem považují za důležité zmínit, že se nesmí jednat o situaci, kdy osoba mladší patnácti let provádí sebeukájení nebo obnažování, protože by tímto jednáním pachatel naplnil skutkovou podstatu sexuálního nátlaku (§ 186/1 TZ).

Podle Šámala z toho, že zákon z hlediska trestní sazby nerozlišuje mezi pohlavním zneužitím spáchaným souloží a spáchaným jiným způsobem, jasně vyplývá, že oba uvedené případy jsou si postaveni na roveň. Protože ale v intenzitě jednotlivých útoků může být značný rozdíl, je třeba vždy věnovat náležitou pozornost povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, aby v rámci poměrně značného rozpětí trestní sazby byl stanoven přiměřený trest.⁹²

4.4. Pachatel

Pachatelem může být kdokoli, tedy muž i žena. V případě soulože je však pachatelem vždy osoba opačného pohlaví, než zneužitá osoba mladší patnácti let. Na druhou stranu pohlavního zneužití jiným způsobem se může dopustit i osoba stejného pohlaví. K naplnění trestného činu pohlavního zneužití není třeba, aby při pohlavním zneužití osoby mladší patnácti let došlo u pachatele k pohlavnímu ukojení. Postačí, pokud pachatel jedná ve snaze se pohlavně uspokojit, přičemž není rozhodně, do jaké míry tohoto pohlavního uspokojení dosáhne či zda se plně pohlavně uspokojí.⁹³

⁹⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1675.

⁹¹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 602.

⁹² ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1675.

⁹³ Tamtéž, s. 1676.

Podle Suchého jsou pachatelé těchto trestných činů, jsou výrazně charakterizováni blokem emocionálních vazeb, nedostatkem dominance a malou tendencí k riziku. U těchto trestných činů není běžná agresivita jako u trestného činu znásilnění. Brutálně agresivní delikty jsou vcelku vzácné.⁹⁴

Dále je pak možné dělit pachatele podle Weisse na deviantní a nedevariantní.

Deviantní pachatelé trpící pedofilií, přičemž pedofilie je sexuální deviace, u které jde o erotosexuální zaměření na objekty v pubertálním věku. Pedofilové pak preferují fyzickou nezralost objektu i samotné dětské chování u oběti.⁹⁵

Zajímavým poznatkem podle Weisse je zjištěný fakt, že pohlavní zneužívání dětí v pubertálním věku, páchají většinou muži ve věku od třiceti pěti do čtyřiceti let a výjimkou nejsou ani pachatelé od padesáti a více let. Mnozí z těchto pedofilů žijí ve fungujících manželstvích, protože se snaží své deviantní tendence překonat tím, že se adaptují na věkově přiměřené partnerky.⁹⁶

Tento poznatek mi připadá velice zajímavý, jelikož celoživotní snaha potlačit nebo změnit svou sexuální orientaci může být frustrující a vyčerpávající. Osobně se domnívám, že dalším důvodem, proč je většina těchto deliktů páchána pachateli v relativně pozdním věku, může být skutečnost, že pachatel začal mít problémy s vlastní sexuální vzrušivostí, a proto doufá, že ho jiný sexuální objekt dokáže vzrušit a sexuálně uspokojit.

Nedevariantní pachatele je možné rozdělit do šesti skupin.

Sociosexuálně a psychosexuálně nezralí muži, kteří se dopustí pohlavního zneužití z důvodu vysoké hladiny sexuální tenze a nedostatečné diferenciaci sexuálního objektu.

Dalšími pachateli, jsou jedinci s psychopatickou strukturou osobnosti, pro něž je typické agresivní chování, a kteří mají tendence vyhovět okamžitě svým pudovým impulsům. Mnohdy se dopouští i jiných sexuálně motivovaných trestných činů.⁹⁷

Dále rozlišujeme pachatele, jejichž delikty jsou podmíněné situačně, například z důvodu dlouhodobé sexuální deprivace nebo požitím alkoholu. Dále rozlišujeme hypersexuální jedince s převahou pudové složky nad volní kontrolou, jedince s defektem rozumových schopností nejčastěji trpící mentální retardací a nakonec psychotiky, kteří se v duševní poruše dopouštějí sexuálních deliktů nejrůznějšího druhu.⁹⁸

⁹⁴ SUCHÝ, Oldřich. a kol. *Osobnost pachatele*. 2. Díl. Praha: Nakladatelství. 1985, s. 266.

⁹⁵ WEISS, Petr. a kol. *Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti*. 1. vydání. Praha: GRADA, 2005, s. 14.

⁹⁶ WEISS: *Sexuální zneužívání...*, s. 21.

⁹⁷ Tamtéž, s. 19.

⁹⁸ Tamtéž, s. 20.

Tolik tedy ke stručné charakteristice deviantních a nedevariantních pachatelů, přičemž závěrem jen poznamenám, že většinu těchto trestných činů páchají nedevariantní pachatelé.

4.5. Subjektivní stránka

Po subjektivní stránce zákon vyžaduje úmysl, přičemž tento úmysl se musí vztahovat i k věku dítěte. Je zde tedy stěžejní rozdíl oproti trestnému činu znásilnění, kdy se úmyslné zavinění nemusí vztahovat k věku dítěte, jinak pachatel se dopustí zavinění ve formě nevědomé nedbalosti, (§ 16 a § 17a) TZ) je u trestného činu pohlavního zneužití vždy vyžadována vědomost o věku dítěte. Pokud by pachatel vzhledem ke všem okolnostem oprávněně usuzoval, že poškozená osoba je starší patnácti let a ono by tomu tak nebylo, jednalo by se o skutkový omyl negativní, v jehož důsledku by byl pachatel beztrestný. Pokud by naopak předpokládal, že se jedná o osobu mladší patnácti let a mylil by se, jednalo by se o pokus trestného činu pohlavního zneužití.⁹⁹

4.6. Kvalifikované skutkové podstaty

Zneužití dítěte svěřené dozoru pachatele zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a s tím související důvěryhodnosti nebo vlivu

Vymezením pojmů zneužití závislosti a zneužití svého postavení a z něj vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu jsem se podrobně zabývala v kapitole 3.3. Pokládám však za důležité vymežit pojem zneužití dítěte, svěřené dozoru pachatele.

O pohlavní zneužití dítěte mladšího patnácti let svěřené dozoru pachatele půjde podle judikatury tehdy, jestliže má pachatel právo a povinnosti na ně dohlížet a bdít nad ním.

Tak je tomu v situaci rodičů vůči dětem, u opatrovníka vůči osobě omezené ve svéprávnosti, u vychovatele nebo učitele vůči chovancům a žákům, u manžela matky žijícího s ní ve společné domácnosti nebo u vedoucího uměleckého sboru vůči jeho členům.¹⁰⁰

Šámal dodává, že svěřením dozoru vyplývá z konkrétní situace, a proto není nutné konkrétní rozhodnutí nebo ujednání oprávněných osob. Vychází se z faktického stavu, kdy dospělá a odpovědná i konkrétně ustanovená či sjednaná osoba odpovídá za chování a stav osoby, která ji byla svěřena k dozoru.¹⁰¹

Krátce se vyjádřím k významu této skutkové podstaty, kdy nemohu jinak než pouze pozitivně zhodnotit prozíravý úmysl zákonodárce postihovat zvýšenou trestní sazbou právě takové jednání, kdy pachatel využívá stavu závislosti a svého postavení, protože si je velmi

⁹⁹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 603.

¹⁰⁰ Usnesení nejvyššího soudu ze dne 29.9. 2010, sp. zn. 8 Tdo 1494/2009

¹⁰¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1676.

dobře vědom právě své autority, která mu usnadňuje dítě pohlavně zneužít, protože právě toto dítě ho jako autoritu uznává a také mu důvěřuje. Rovněž z rozhodující činnosti soudu je patrné, že tyto případy, kdy dítě bylo zneužito v kruhu rodinném, nejsou ničím zvláštním.

Na místě je postihovat také jiné osoby než příbuzné, pokud k pohlavnímu zneužití dojde právě zneužitím svého postavení a vlivu, kdy pachatel zcela záměrně a hanebně zneužije svého postavení, protože spoléhá právě na situaci, kdy ho dítěte bude respektovat a nechá se tedy snadněji pohlavně zneužít, protože právě v pachateli spatřuje svůj vzor a autoritu, kterou respektuje a věří jí. Za takovou osobu považuji například děti na rekreačním táboře, které jsou pohlavně zneužity svým vedoucím, kdy tento vedoucí vystupuje jako důvěryhodná osoba, ke které děti vzhlížejí s úctou a důvěrou.

Tedy zvýšený trestní postih je rozhodně na místě a je nanejvýš příhodné, že tato přitěžující okolnost nedopadá pouze na osoby v příbuzenském poměru, ale také na další osoby, které mají povinnost se o dítě starat ve chvílích, kdy je jim svěřeno k doзору.

4.7. Shrnutí

Pozitivně hodnotím samotný úmysl zákonodárce poskytovat zvýšenou ochranu dětem mladším patnácti let před pohlavním zneužíváním. Rovněž je nanejvýš záhodné, že zákonodárce pamatoval i na situaci, kdy je dítě pohlavně zneužitou osobou, která má právo a povinnost se o ni starat nebo takovou osobou, které je dítě svěřeno po kratší časový úsek, a které dítě důvěřuje, popřípadě jej uznává jako autoritu. V takových to případech je rozhodně na místě pachatele potrestat zvýšenou trestní sazbou.

Závěrem se domnívám, že pohlavního zneužití členem rodiny nebo osobou žijící ve společné domácnosti, je pro dítě podle mého názoru mnohem více traumatizující, protože pokud je zneužíváno blízkou osobou, kterou má spojenou s pocitem důvěry a bezpečí, pak už jeho beztak křehká a narušená psychika, bude navíc zatížena i dalším nesmírně traumatizujícím faktem, že se před pachatelem nebude moci ukrýt, a že už ani jeho domov není bezpečným útočištěm.

Negativní hodnocení patří již zmiňované absenci skutkové podstaty spáchání činu zvláště ponižujícím a pokořujícím způsobem, který může mít pro dítě nedozírné psychické následky. Stejně jako u trestného činu znásilnění spatřuji i v této skutkové podstatě vyšší společenské nebezpečí, spočívající ve zvýšeném traumatickém zážitku pro dítě, spojeného s dlouhodobými následky, které mohou ovlivnit jeho budoucí sexuální a partnerský život.

Samotné pohlavní zneužívání je pro dítě, které s vysokou pravděpodobností ještě nemělo pohlavní styk, jistě otřesný zážitek, nicméně za situace, kdy proti němu pachatel

použije některou z deviantních sexuálních praktik, popřípadě jej bude nutit do nejrůznějších potupných póz a poloh, kdy vynikne dominance pachatele nebo vůči němu dokonce použije některé sadistické nebo sadomasochistické sexuální praktiky, nemůže být myslím pochyb o tom, že taková jednání vykazují mnohem vyšší společenské nebezpečí, které by bylo záhodno sankcionovat vyšší trestní sazbou.

Toto je jediný nedostatek, který v právní úpravě pohlavního zneužívání spatřuji, jinak shledávám celou právní úpravu jako dostačující, včetně hranice pro pohlavní styk od patnácti let a včetně výše trestních sazeb.

5. Kuplířství § 189

5.1. Vymezení pojmu prostituce

Prostituce je způsob, jak jedna strana může realizovat své promiskuitní tendence a uspokojovat své sexuální potřeby bez trvalých závazků a druhá strana může užívat vlastní osobu k pohlavnímu styku za úplatu. Jedná se o společenský jev, který již od středověku neodmyslitelně patří k životu společnosti, a který se nedaří vymýtit. Prostituuující osoby tak jednají nikoli za účelem sexuálního uspokojení, ale ze zjištných důvodů, ve snaze dosažení rychlého a snadného výdělku.¹⁰²

Podle Jelínka není prostitucí jen pohlavní styk s jinou osobou nebo s jinými osobami za úplatu uskutečňovaný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví za úplatu.¹⁰³

Mitlöhner dodává, že tato úplata nemusí mít vždy finanční podobu, ale může se jednat například o určité výhody, protislužby nebo protekci.¹⁰⁴

Prostituce je provozována v mnoha formách, přičemž rozhodujícím kritériem z hlediska forem prostituce je místo její realizace. Příkladem jmenuji hotelovou, bytovou a silniční prostituci, která je také nejrizikovější z důvodu šíření pohlavně přenosných nákaz.

Prostituce není samozřejmě provozována nejen ženami, ale i muži. Muže provozující prostituci, aniž by byli homosexuálně orientováni, lze klasifikovat stejně jako ženy. Utajená je pak dívčí a chlapecká prostituce, jako jedna z forem komerčního sexuálního zneužívání dětí, kterou se organizátoři a klienti, vědomi si trestního postihu, snaží nejrůznějšími způsoby utajit.¹⁰⁵

Zájem o dětské prostitutky a prostitutky je vysoký a vysvětlován obavou z rozšířeného výskytu AIDS, spojených s mylnou představou zákazníka, že právě u dětí je daleko menší pravděpodobnost jejich infikování virem HIV.¹⁰⁶

Závěrem jen konstatuji, že prostituce sama o sobě trestná není, k její trestnosti musí nastat právě až kořistění či zjednání či zlákáání k prostituci. Provozování prostituce na místech,

¹⁰² MITLÖHNER, Miroslav. *Vybrané aspekty prostitučního chování. Zdravotnictví a právo*, 2004, č. 4, s. 15.

¹⁰³ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 605.

¹⁰⁴ MITLÖHNER: *Vybrané aspekty...*, s. 15.

¹⁰⁵ MITLÖHNER: *Vybrané aspekty...*, s. 16.

¹⁰⁶ MITLÖHNER, Miroslav. Některé pohledy na českou právní úpravu komerčního sexuálního zneužívání dětí. *Zdravotnictví a právo*, 2004, č. 4, str. 6.

kde je zakázáno obecně závaznou vyhláškou, lze postihovat jako přešupek proti pořádku ve věcech územní samosprávy.¹⁰⁷

5.2. Objekt

Objektem tohoto trestného činu je mravnost a svobodné rozhodování člověka. Jedná se o provedení mezinárodní úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a vykořisťování prostitute jiného, ke které Československo přistoupilo 14 března 1958.¹⁰⁸

Rovněž je zde zájem na ochraně společnosti před šířením infekčních, sexuálně přenosných chorob, které postihují osoby prostituující i jejich klientelu. U prostituujících osob je totiž rizikovost přenosu infekčních chorob vyšší než u ostatní populace, kdy často dochází k onemocněním a úmrtím v důsledku pohlavních nemocí.¹⁰⁹

5.3. Objektivní stránka

Skutková podstata obsahuje dvě formy jednání.

První skutková podstata spočívá v tom, že pachatel jiného k provozování prostitute přiměje, zláká, zjedná či najme. Jedná se o jistou formu návodu s prvky donucení. U této skutkové podstaty není potřebné, aby u všech uvedených forem směřovalo jednání k získání majetkového prospěchu, na rozdíl od druhé skutkové podstaty, kde je jednání, které směřuje k získání majetkového prospěchu podmínkou.¹¹⁰

Stejně jako u předešlých trestných činů, pro přehlednost nejprve charakterizují pojmy, které se zde vyskytují.

Zjednáním prostitute se rozumí podle Šámala uzavření smlouvy či dohody, která může být i konkludentní, jejímž obsahem je provozování prostitute. Musí tedy zde být projev vůle obou stran, tedy jak souhlas kuplíře nebo kuplířky, tak i osoby provozující prostituci. Přičemž nezáleží, zda taková osoba s prostitucí začíná nebo ji již v minulosti provozovala.

Najmutím se rozumí uzavření jakékoli i konkludentní smlouvy, jejímž obsahem je závazek osoby najímané, že provede určitý úkon, službu nebo práci pro toho, kdo ji najímá nebo pro někoho jiného. V případě trestného činu kuplířství se najmutí týká provedení sexuálních služeb.

¹⁰⁷ § 47/1 c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích

¹⁰⁸ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1670.

¹⁰⁹ MITLÖHNER: *Vybrané aspekty...*, s. 17.

¹¹⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1670.

Zlákáním se rozumí chování pachatele, spočívající v získání jiného, aby se dobrovolně rozhodl učinit určité služby. U trestného činu kuplířství tyto snahy směřují k získání jiného k prostituci, uváděním například lákavých slibů, finanční nabídkou nebo dalších výhod.

Svedením se rozumí u jiného úmyslně vzbudit rozhodnutí provozovat prostituci. Formy svedení, mohou být různorodé, například přemlouvání, poučení, že tímto způsobem lze snadno získat větší množství finančních prostředků a podobně.¹¹¹

Druhá skutková podstata se zabývá samotným kořistěním z prostituce.

Kořistění z prostituce je jednání, které záleží v tom, že kuplíř získává z prostituce provozované jinou osobou hmotný finanční prospěch, například tím, že pronajímá k prostituci byt, chatu nebo pokoj.

Předpokládá se určitá soustavnost trvání této činnosti. K naplnění tohoto znaku se podle judikatury nevyžaduje, aby pachatel výslovně vyžadoval nebo vynucoval hmotný prospěch s prostituce jiného, ale postačí opakované přijímání úplaty za to, že provozování prostituce umožňuje.¹¹²

5.4. Pachatel

Pachatelem může být kdokoli, a to ve vztahu k oběma jednáním. Může to být i osoba, která sama provozuje prostituci, která se však kuplířství musí dopustit ve vztahu k jiné osobě, na kterou má vliv. Jedná se například o matku, mladší příbuznou nebo třeba kamarádku.

Okruh pachatelů provozující prostituci může být tedy velice rozmanitý. Může zahrnovat osoby blízké, kdy je oběť přinucena k prostituci rodiči nebo blízkými příbuznými i osoby neznámé, jako například majitele domů, restaurací, recepčních, kteří kořistí z toho, že například sjednávají ubytování prostituující osobě nebo zabezpečují dopravu návštěvníků prostitutky a to vše za patřičný „honorář.“¹¹³

V souvislosti s pachatelem, který kořistí z prostituce je třeba zmínit i osobu tzv. „pasáka.“ Tento pachatel má podle Trávníčkové široké spektrum úkolů, které spočívají v inkasování peněz od zákazníků nebo od prostituující dívky, přičemž pasák si ponechává částku zpravidla 50 - 70 %.

¹¹¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*,s.1670.

¹¹² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*,s. 605.

¹¹³ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995, s. 57.

Dále pasáci dohlížejí na to, aby jejich prostitutky řádně pracovaly, a poskytují jim také ochranu.¹¹⁴

5.5. Subjektivní stránka

Subjektivní stránka obou výše zmíněných skutkových podstat vyžaduje zavinění ve formě úmyslu. U kořistění z prostituce se vyžaduje, aby pachatel měl v úmyslu pobírat majetkový prospěch právě v souvislosti s provozováním prostituce. Nestačí, jestliže majitel získá majetkový prospěch, přičemž neví, že tento prospěch plyne z prostituce. Taková situace se vztahuje na majitele podniků a hotelů, kteří musí mít vědomost o tom, že se v jejich hotelových pokojích provozuje prostituce.

Na závěr se domnívám, že majitel hotelu, pokud je jeho pokoj pronajímán jednorázově, popřípadě občasně, nemůže vzhledem k okolnostem rozpoznat, že se jedná o prostitutku, která si sem vodí svou klientelu. Tedy podmínka, že o této skutečnosti musí vědět, nebude splněna, protože vzhledem k jednorázovým návštěvám se nedá rozpoznat, k čemu pronajatý pokoj vlastně slouží. Takový majitel tedy bude beztrestný. K této úvaze mě vede i tvrzení Jelínka, že je nezbytná určitá soustavnost této činnosti, přičemž se prospěch získává opakovaně.¹¹⁵

5.6. Kvalifikované skutkové podstaty

Spáchání činu v úmyslu získat pro sebe nebo jiného značný majetkový prospěch

Zavedením této kvalifikované skutkové podstaty je odrazem úmyslu zákonodárce sankcionovat vyšší trestní sazbou takové jednání, které směřuje k získání majetkového prospěchu ve značném rozsahu.

Značným majetkovým prospěchem se podle trestního zákoníku rozumí částka 500 000 Kč. (§ 138 TZ). Naprosto se ztotožňuji s úmyslem zákonodárce, postihovat jednání, kdy se pachatel snaží dosáhnout kořistěním z prostituce vysokých finančních částek vyšší trestní sazbou. Je zcela evidentní vyšší společenské nebezpečí, protože je patrné, že aby pachatel mohl získat výše uvedenou částku, nemá k dispozici pouze jednu prostitutku, ale nejspíš kořistí z činnosti více osob, takže jeho trestná činnost už má určité znaky vypracované struktury, na které se podílí větší aparát lidí.

¹¹⁴ TRÁVNÍČKOVÁ: *Prostituce jako jedna z možných aktivit...*,s. 58.

¹¹⁵ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*,s. 605.

Spáchání činu členem organizované zločinecké skupiny

Vymezením pojmu organizovaná zločinecká skupina jsem se zabývala v kapitole 3.6., avšak v souvislosti se zločineckou skupinou zabývající se kořistěním z prostituce, považuji za vhodné upozornit na vysoké společenské nebezpečí, protože se tyto organizované zločinecké skupiny dopouštějí i dalších forem závažné trestné činnosti.

Organizovaná forma prostituce je hodnocena, jako jedna z rozvinutých forem organizovaného zločinu. Tato organizovaná zločinecká skupina se vyznačuje nejen koordinovaností a plánovitostí, ale také značným finančním kapitálem, aktuálními informacemi a dokonalou technikou, tedy pravděpodobnost, že trestné činy budou provedeny úspěšně, je mimořádně zvýšena. Tím je úměrně zvýšena i nebezpečnost pro společnost.

Dále je společenské nebezpečí zvýšeno tím, že organizační uspořádání je víceúrovňové, přičemž jsou tyto organizované zločinecké skupiny zaměřeny na to, aby svou trestnou činnost páchaly trvale, a velmi často působí také na mezinárodních úrovních.¹¹⁶

S ohledem na tento mezinárodně právní rozměr a zvýšené nebezpečí organizovaného zločinu, je třeba zmínit některé mezinárodně právní dokumenty, které poskytují ochranu před kuplířstvím, získáváním nebo sváděním druhé osoby k prostituci či financováním provozování prostituce s vědomím, že prostředky budou užity k prostituci třetích osob.

Jedná se o Úmluvu o potlačení obchodu s lidmi a využívání prostituce třetími osobami¹¹⁷ a Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen.¹¹⁸

Toto vysoké společenské nebezpečí, které hrozí od organizovaných zločineckých skupin, stejně tak fakt, že tento organizovaný zločin má mezinárodní rozměr, mě vedou k úvaze, jestli by do trestného činu kuplířství neměla být přidána další kvalifikovaná skutková podstata spáchání činu ve spojení s organizovanou zločineckou skupinou působící ve více státech, stejně jako je tomu například u některých drogových trestných činů nebo u trestného činu obchodování s lidmi (§ 283/4c) a § 168/4c) TZ).

5.7. Shrnutí

Pozitivně hodnotím jasnost a přehlednost celé skutkové podstaty, rovněž jasné vymezené základní pojmy, o jejichž významu a výkladu nemůže být pochyb.

¹¹⁶ TRÁVNÍČKOVÁ: *Prostituce jako jedna z možných aktivit...*,s. 51.

¹¹⁷ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*,s.551.

¹¹⁸ Vyhlášena pod č. 62/1987 Sb.

Kladně se stavím i ke všem zde se nacházejícím kvalifikovaným skutkovým podstatám, s jejichž zvýšeným trestním postihem se plně ztotožňuji, protože odrážejí zvýšené společenské nebezpečí.

Negativně se stavím pouze k absenci kvalifikované skutkové podstaty ve formě spáchání činu ve spojení s organizovanou zločineckou skupinou působící ve více státech, s ohledem na mezinárodní charakter tohoto organizovaného zločinu a s ohledem na další trestnou činnost, které tyto organizované zločinecké skupiny vyvíjejí ve více státech.

Mezinárodní drogová kriminalita se vyskytuje sice častěji, nicméně se domnívám, že u trestného činu kuplířství je rovněž zvýšeno společenské nebezpečí, které hrozí převážně od kuplířů, kteří kořistí z prostituce, provozované ve více státech a spolupracují v rámci mezinárodně organizovaných zločineckých skupin, přičemž je vysoké riziko, že díky propracované vícestupňové struktuře a značnému kapitálu, budou tyto organizované zločinecké skupiny ve své trestné činnosti úspěšné.

Proto se domnívám, že by bylo na místě postihovat tuto trestnou činnost, která se vyskytuje i na mezinárodní úrovni vyšší trestní sazbou.

6. Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí § 190

6.1. Vymezení pojmu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

Stejně jako trestný čin sexuálního nátlaku je i prostituce ohrožující mravní vývoj dětí novým trestným činem, který přinesl do českého právního řádu nový trestní zákoník.

Inspirací pro zákonodárce bylo ustanovení německého trestního zákoníku, který se v § 184e odst. 1 zabývá situací, kdy je prostituce provozována v blízkosti školy nebo jiného místa, které je určeno k návštěvám osob mladších osmnácti let nebo v domě, kde je prostituce provozována takovým způsobem, že by mohla tyto osoby mravně poškodit.

Podle Šámala hlavním důvodem pro zavedení tohoto nového trestného činu, jakožto nové skutkové podstaty do trestního zákoníku, je tedy ochrana dětí před mravním poškozením, které by provozování prostituce v jejich blízkosti mohlo vyvolat, protože přestože provozování prostituce jako takové trestné není, je třeba trestat tyto negativní doprovodné jevy.¹¹⁹

Podle mého mínění je zavedení této nové skutkové podstaty do trestního zákoníku krajně žádoucí. Je vhodné sankcionovat prostituci na místě, kam má mládež volný přístup a pravidelně se na těchto místech nachází, i když není vyloučené, že se tyto osoby setkají s provozováním prostituce kdekoli jinde, je zde jasně patrná snaha zákonodárce, alespoň co nejvíce eliminovat tento negativní společenský jev alespoň na nejběžnějších místech, kde se děti mladší osmnácti let mohou vyskytovat.

6.2. Objekt a předmět

Objektem je ochrana dětí před stykem s nevhodnou formou uspokojování sexuálních potřeb v podobě prostituce.¹²⁰

K této problematice se vyslovil i ústavní soud, který ve svém nálezu konstatoval, že nabízení této služby ohrožuje dobré mravy obecně a velice výrazně ohrožuje mravní výchovu dětí a mládeže.¹²¹

Z výše uvedeného můžeme konstatovat, že zákonodárce uznal mravní vývoj dětí a jejich řádný vývoj v sexuální oblasti za hodný zvláštní ochrany, kterou chrání děti a mladistvé, v tomto nově vymezeném trestném činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.

¹¹⁹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1689.

¹²⁰ JELÍNEK, *Trestní právo hmotné...*, s. 606.

¹²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 8.3. 2007, sp. Zn. Pl. 69/2004

Někteří odborníci se domnívají, že tato skutková podstata nedosahuje takové společenské škodlivosti, aby byla postihována prostředky trestního práva. Například Chromý považuje prostituci ohrožující mravní vývoj dětí za přepínání trestní represe, kdy je přeceněna společenská škodlivost prostituce, pokud je povýšena na trestný čin s ohledem na fyzický prostor svého provádění.¹²²

Tento názor jistě stojí za zvážení, nicméně osobně se s ním neztotožňuji. Podle mého názoru je nesporným faktem, že děti a mladiství mají tendenci napodobovat nebo se nechat inspirovat určitým chováním, kterého jsou svědky. Domnívám se tedy, že pokud by se děti setkávaly s provozováním prostituce na každém kroku, mohlo by se lehce stát, že by toto chování začaly považovat za jakýsi společenský standart, tedy něco, co je naprosto běžné a jejich žebříček mravních hodnot, by byl zásadně přehodnocen.

K tomuto závěru mě vede podle mého mínění i osvědčená kvalita německé právní úpravy, která byla inspirací pro zavedení této nové skutkové podstaty do českého právního řádu a rovněž můj názor podporuje i výše zmíněný nálezný ústavního soudu.

6.3. Objektivní stránka

Z hlediska objektivní stránky trestného činu, se nám zde vyskytují dvě základní skutkové podstaty.

Objektivní stránka první skutkové podstaty se zabývá provozováním prostituce v blízkosti školy, školského nebo podobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt dětí.¹²³

Podle Jelínka se jedná například o internáty, koleje či stravovací zařízení, stejně tak i o dětské parky. Skutková podstata ohrožující mravní vývoj dětí se však vztahuje i na zařízení sociálně právní ochrany dětí, diagnostické ústavy, ale například i rekreační tábory.¹²⁴

Pro lepší pochopení této první základní skutkové podstaty vymezím jednotlivé pojmy, aby nebylo pochyb o tom, ve kterých místech je provozování prostituce zakázáno.

Školou se podle Šámala rozumí mateřské školy, základní, střední školy ale i třeba střední odborné školy nebo střední odborná učiliště, konzervatoře, vyšší odborné školy nebo školy umělecké.¹²⁵

¹²² CHROMÝ, Jakub. Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnému činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech). *Trestní právo*, 2011, č. 3, s. 24.

¹²³ JELÍNEK, *Trestní právo hmotné...*, s. 607.

¹²⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 269.

¹²⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1689.

Školské zařízení jsou taková, která poskytují služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, zajišťují ústavní a ochranou výchovu či preventivně výchovnou péči.

Mezi tato školská zařízení patří školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.

Jiná obdobná zařízení jsou vymezena v zákoně o sociálně právní ochraně dětí a také v zákoně o sociálních službách. Jedná se například o sociální zařízení odborného poradenství pro péči o děti, zařízení sociálně výchovné činnosti, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, domovy pro osoby se zdravotním postižením určené pro děti a mládež.

Místem, které je vyhrazeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, jsou další místa neuvedená výše, tedy taková která neupravují zmiňované právní předpisy, přesto jsou z vůle jejich vlastníka nebo provozovatele vyhrazené pro děti.

Jedná se například o dětská hřiště, dětské koutky, dětské atrakce, rekreační tábory a podobně. Rozdíl mezi návštěvou a pobytem lze spatřovat v délce jejich trvání, po kterou se dítě na takovém místě zdržuje. Jestliže se na takovém místě dítě zdržuje jen po kratší dobu průběhu dne, jedná se spíše o návštěvu. Pokud se na místě zdržuje několik dní nebo přes noc, svědčí takové okolnosti o pobytu.¹²⁶

Podmínka blízkosti není v zákoně nijak vymezena, je tedy značně neurčitě, kdy je možné činit závěr, že je prostituce provozována v blízkosti vymezeného zařízení či místa.¹²⁷

Podle Šámala je třeba vzít v úvahu prostor, kde se děti v souvislosti s činností školy, školského zařízení nebo obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, obvykle zdržují. Nejde tedy nejen o místo samotné, ale i okolí školy, kde se žáci pohybují v době přestávky. V těchto místech by prostituce být provozována neměla.¹²⁸

Jelínek dodává, že znak skutkové podstaty provozování prostituce v blízkosti školy či jiného obdobného zařízení, nebudou splňovat autobusové zastávky, které se nenachází v blízkosti školy či jiného obdobného zařízení, i když zde děti nastupují a vystupují.¹²⁹

¹²⁶ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1688.

¹²⁷ JELÍNEK, *Trestní právo hmotné...*, s. 607.

¹²⁸ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1689.

¹²⁹ JELÍNEK, *Trestní právo hmotné...*, s. 607.

Za další klíčový názor pro vymezení pojmu „v blízkosti“ školy či jiného obdobného zařízení považuji názor Gřivny, který uvádí, že se blízkost dá vymezit jako vzdálenost, z níž je možné jasně prostituci rozeznat ze zákonem vymezených míst.¹³⁰

Podle mého názoru je toto důležité vodítko pro objasnění pojmu spojené s jasným vymezením vzdálenosti. Tedy klíčovou se stane skutečnost, aby prostitute nebyla pozorovatelná vizuálním kontaktem, například z oken školy, nebo školních jídelen či dalších míst, kde děti tráví své volnočasové aktivity.

Samozřejmě není zcela možné vyloučit, že se děti setkají s prostitutí na jiných nezakázaných místech, nicméně se domnívám, že pokud bude z těchto míst znemožněný vizuální i fyzický kontakt, je větší šance, že tyto děti se do kontaktu s prostitutí nedostanou nebo alespoň ne v takové míře a tak často.

Dalším velice cenným vodítkem pro vymezení pojmu blízkosti školy nebo jiného zařízení, považuji názor Šámala, který tvrdí, že je třeba rozlišovat místo spojené s návštěvou, tedy krátkodobou a příležitostnou aktivitou a pobyt delšího trvání.¹³¹

Více společensky nebezpečné bude podle mého názoru provozování prostitute v místech, kam děti dochází denně, než tam, kde se mohou, ale nemusí s prostitutí setkat.

Proto navrhuji, aby tento pojem byl vymezen odlišně pro zařízení spojené s dlouhodobou nebo denní návštěvou a odlišně pro zařízení pouze příležitostných návštěv, protože zde spatřuji mnohem menší společenské nebezpečí. K této úvaze mě vede i názor Jelínka, který uvádí, že ojedinělý kontakt s prostitutí by neměl být natolik škodlivý, aby jej bylo třeba podle trestního práva.¹³²

Objektivní stránka druhé skutkové podstaty spočívá v tom, že pachatel organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provoz prostitute v blízkosti školy, školského zařízení nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno pro pobyt nebo návštěvu dětí.

Opět stručně vymezím zde vyskytující se pojmy.

Střežením je podle Jelínka činnost, kterou pachatel zabezpečuje nerušený výkon prostitute. Například kontroluje situaci, zda se neblíží policie, nebo hlídá konkurenci či poskytuje ochranu prostitutce, popřípadě inkasuje peníze od zákazníků.

¹³⁰ GŘIVNA O novém trestním zákoníku..., s. 94.

¹³¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1689.

¹³² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 607.

Organizováním je činnost, která zabezpečuje nebo usnadňuje provoz prostituce. Takovou činnost provádí osoba, která koordinuje prostitutky nebo zajišťuje a poskytuje prostory k provozování prostituce atd.

Jiný způsob zajišťování prostituce může být například lákání zákazníků.¹³³

6.4. Pachatel

Pachatelem může být kdokoli, kdo prostituci provozuje. Nemusí tedy mít žádnou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení.

Podle Šámala, je sporné, zda se pachatelem tohoto trestného činu může stát i mladistvý.

Je otázkou, jestli lze uplatnit obecnou právní zásadu, že nemůže být trestná osoba, k jejíž ochraně je příslušné trestně právní ustanovení určeno. Ohrožení mravního vývoje se v případě ohrožování mravní výchovy dítěte týká jiných osob, než osob provozujících prostituci. Týká se dětí, které mohou pozorovat prostituci, a tím může být jejich mravní vývoj ohrožen. Tedy kriminalizaci mladistvého pachatele nelze vyloučit.¹³⁴

Tento názor zastává i Jelínek, protože toto ustanovení chrání jiné osoby než ty, kteří prostituci provozují. Proto pachatelem nebude ten, kdo současně provozuje prostituci, i kdyby navštěvoval blízké školní zařízení.¹³⁵

S těmito názory se naprosto ztotožňují, pokud se mladistvý už v tak raném věku nejen dostane do kontaktu s prostitutí, ale dokonce ji sám provozuje, je nesporné, že jeho mravní vývoj už být ohrožen skutečně nemůže. Jeho mravní vývoj už totiž je narušen, takže není žádným důvodem, proč by mu měla být poskytována nějaká zvláštní ochrana.

6.5. Subjektivní stránka

Subjektivní stránka opět vyžaduje úmysl u obou skutkových podstat, který musí zahrnovat podle Šámala i vědomost, že se v blízkosti místa, kde se prostituce provozuje, nachází škola či jiné zařízení určené dětem.¹³⁶

Zbývá ovšem otázka, jaký postih tedy pachateli bude hrozit, pokud o tom, že provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nevěděl. Měl by tedy zůstat beztrestný?

Podle mého názoru rozhodně neměl. Pokud tedy nelze tohoto pachatele potrestat podle trestního zákoníku, mohlo by být nanejvýš příhodné, aby byl potrestán některou ze správně

¹³³ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 608.

¹³⁴ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1690.

¹³⁵ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 608.

¹³⁶ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1690.

právních sankcí. V současné době nenajdeme v přestupkovém zákoně žádnou sankci spojenou s tím, že je prostituce provozována v blízkosti školy, školského zařízení, či jiného obdobného zařízení.

Ovšem domnívám se, že pokud je možné sankcionovat pachatele správní sankcí za to, že provozuje prostituci na veřejných místech, kde budí veřejné pohoršení jako přestupek proti pořádku ve věcech územní samosprávy,¹³⁷ mělo by být tedy obdobně sankcionováno i toto jednání. Obě zmíněné situace jsou podle mého mínění obdobné, tedy myslím, že by situaci mohlo vyřešit ukládání správních sankcí a postihovat výše zmíněné jednání jako přestupek.

6.6. Kvalifikované skutkové podstaty

Spáchání tohoto trestného činu nejméně na dvou takových místech

Podle Šámala je nutné chápat rozdílnost míst z hlediska geografického a nikoli druhově.¹³⁸ Rovněž časový interval není důležitý.

Se zavedením této kvalifikované skutkové podstaty rozhodně souhlasím, protože právě ona rozdílnost z hlediska geografického může způsobit, že bude ohroženo více dětí na různých místech. Tím je tedy úměrně zvýšeno riziko, že mravní vývoj osob mladších osmnácti let může být ohrožen.

Tedy schvaluji úmysl zákonodárce, sankcionovat toto jednání vyšší trestní sazbou.

Spáchání činu opětovně

Podle Šámala se pojmem opětovně rozumí případy, kdy pachatel trestný čin uvedený v obou odstavcích opakuje, tedy půjde o vícečinný souběh trestných činů, přičemž není třeba, aby za takový čin byl již pravomocně odsouzen.

Patří sem samozřejmě i případy, kdy byl pachatel již v minulosti za takový čin pravomocně odsouzen nebo potrestán, a to též tehdy, jestliže se na pachatele hledí jako by nebyl odsouzen. Z hlediska znaku opětovně není rozhodné, zda byl trestný čin dokonán nebo šlo případně jen o pokus tohoto trestného činu.¹³⁹

Rovněž tato kvalifikovaná skutková podstata je podle mého mínění opodstatněná, protože pokud pachatel páchá opětovně tento trestný čin, tak svědčí toto jednání o naprosté ignoraci právního řádu a rozhodně je tedy žádoucí potrestat jej přísněji.

¹³⁷ § 47/1 c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích

¹³⁸ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1691.

¹³⁹ Tamtéž, s. 1692.

6.7. Shrnutí

Pozitivní zhodnocení patří samotnému zakotvení této nové skutkové podstaty do trestního zákoníku. Zcela se ztotožňuji s názorem zákonodárce poskytovat zvýšenou ochranu místům, kde se děti mohou setkat s prostitutí.

Rovněž obě kvalifikované skutkové podstaty jsou zcela jistě opodstatněné a smysluplně vymezené neboť páčání prostituce na dvou rozdílných místech nebo opětovně, kde se s ní osoby mladší osmnácti let mohou setkat, jen zvyšuje riziko, že některá z těchto osob, popřípadě více takových osob, budou ohroženy tímto negativním společenským jevem.

V důsledku tohoto ohrožení si dítě uspořádá svůj žebříček hodnot tak, že chování, které je nežádoucí pro jeho mravní vývoj, bude považovat za zcela běžné a normální. Navíc dítě může získat zkreslené představy, týkající se sexuality jako takové.

Negativní zhodnocení hodnocení patří nejasně vymezenému pojmu „v blízkosti“ školy či jiného obdobného zařízení, kdy se zcela ztotožňuji s názorem Jelínka, který považuje tento pojem za značně neurčitý.¹⁴⁰

Podle mého mínění by zákonodárce měl vymezit tento pojem přesně na určitou vzdálenost. Rovněž by také měl přihlédnout k účelu, ke kterému dané zařízení pro děti slouží.

Mám tím na mysli, že například od školského zařízení by vzdálenost provozování prostituce měla být větší s ohledem na to, že toto zařízení děti navštěvují denně a tím pádem se zde častěji mohou setkat s tímto negativním společenským jevem a jejich mravní vývoj může být ohrožen.

Na druhou stranu u provozování prostituce v blízkosti areálu, kde se děti vyskytují pouze příležitostně a tráví zde své volno časové aktivity, by postačila vzdálenost bližší z toho důvodu, že děti se zde vyskytují pouze příležitostně a časově omezeně. Tím je sníženo společenské nebezpečí, že se setkají s prostitutí opětovně.

Dalším rozlišovacím kritériem by podle mého názoru měla být skutečnost, zda se jedná o zařízení spojené s návštěvami nebo dlouhodobějšími pobyty.

Jeden příklad za všechny je pobyt dětí na letním rekreačním táboře, kdy se děti vyskytují v táboře a v okolí, pouze během léta a navíc se vyskytují převážně v areálu tábora, a tím jim nehrozí takové nebezpečí, že by se setkaly s prostitutí během svého letního táborového pobytu.

¹⁴⁰JELÍNEK: *Trestní zákoník a trestní řád...*, s. 269.

Jistěže je krajně nevhodné a nežádoucí, aby se prostituce provozovala i z větší vzdálenosti od škol a zařízení určeným dětem, nicméně souhlasím, že by se výsledná hranice měla vymezit tak, aby již děti nemohly ani pouhým pohledem zahlédnout tento negativní společenský jev.

Všechny výše uvedené návrhy bych doporučila zákonodárci vzít v potaz při stanovení výsledné hranice, aby již nebylo pochyb o tom, na kterých místech a z jaké vzdálenosti od uvedených míst, je provozování prostituce již zakázáno a může ohrozit mravní vývoj dětí.

Dále negativně hodnotím výši trestní sazby, kdy se ztotožňuji s názorem Gřivny, který tvrdí, že je trestní sazba za tento trestní čin poměrně přísná, zejména s ohledem na to, že za jednání popsané v základní skutkové podstatě hrozí pachateli až dvouletý trest a za spáchání činu opětovně nebo na dvou takových místech hrozí pachateli až pětiletá trestní sazba.¹⁴¹

Je pravdou, že se opravdu takový trest jeví jako velmi přísný, když jej porovnáme například s trestným činem sexuálního nátlaku, který je další novou skutkovou podstatou v trestním zákoníku, kdy za jednání popsané v základních skutkových podstatách hrozí pachateli trest od šesti měsíců do čtyř let (§ 186/1,2 TZ) a společenská nebezpečnost tohoto trestného činu je nesporně vyšší. Domnívám se tedy, že i nižší trestní sazba by odradila potenciální pachatele a dala by jim jasně na srozuměnou, že toto jednání nebude beztrestně tolerováno.

Samotné zařazení této nové skutkové podstaty do nového trestního zákoníku hodnotím jako vhodné a účelné, protože umožňuje částečně eliminovat nežádoucí vlivy na děti.

Závěrem se konstatuji, že je podle mého názoru žádoucí, že tento trestní čin má nyní oporu v českém právním řádu a je záhodné, že se zákonodárce nechal inspirovat zahraniční právní úpravou.

¹⁴¹ GŘIVNA O novém trestním zákoníku..., s. 94.

7. Komparace sexuálního útoku podle španělské právní úpravy

7.1. Stručná charakteristika španělského trestního zákoníku

Než se začnu zabývat samotnou právní úpravou trestného činu sexuálního útoku, pokusím se pro lepší pochopení stručně charakterizovat španělský trestní zákoník, zvláště se pak zaměřím na hlavu VIII., kde jsou upraveny trestné činy proti sexuální svobodě.

Španělský trestní zákoník, který je v současné době v platnosti, byl schválen ústavním zákonem 10/1995 23. listopadu 1995, účinnosti nabyl 24. května 1996.¹⁴²

Tento trestní zákoník se skládá ze tří knih. Kniha první pojednává o obecné části trestního zákona a je vymezena v člancích 10 až 137. Druhá kniha vymezuje speciální část trestního zákoníku, kterou tvoří články 138 - 616. Poslední třetí kniha se zabývá přestupky a ukládáním trestů za ně, přičemž třetí kniha je vymezena články 617 - 639. Poté následují přechodná a závěrečná ustanovení.

Zvláštní část je tedy upravena v knize druhé a má celkem 24 hlav, jejichž struktura odráží stejně jako český právní systém pořadí důležitosti podle významu chráněnému zájmu.

Postihuje jednání, které směřuje proti životu, tělesné a duševní integritě, svobodě, sexuální svobodě, soukromí a nedotknutelnosti obydlí, cti a rodinným vztahům, majetku, sociálně ekonomické politice, životnímu prostředí, kolektivní bezpečnosti a veřejného zdraví, měně a platebním prostředkům, veřejné správě, veřejnému pořádku, soudnictví, ústavě, státním institucím, obraně, bezpečnosti, a na závěr jsou upraveny zločiny genocidy a zločiny proti lidskosti.¹⁴³

Hlava VIII. nese název trestné činy proti sexuální svobodě a jejich odškodnění. Tato hlava má šest kapitol a nachází se zde celkem sedm trestných činů.

Kapitola první vymezuje trestný čin sexuálního útoku, upraveném v člancích 178 - 180.

Kapitola druhá se zabývá trestným činem sexuálního zneužití, podle článků 181 - 183.

Třetí kapitola je věnována trestnému činu sexuálního obtěžování podle článku 184.

Trestný čin exhibicionismu a sexuální provokace je pak systematicky zařazen do kapitoly čtvrté a vymezen v člancích 185 - 186.

Pátá kapitola pojednává o trestných činech se souhrnným názvem trestné činy související s korupcí a prostitucí nezletilých. Pod tímto názvem se vyskytují další trestné činy.

¹⁴² Pod pojmem „Španělský trestní zákoník“ je myšlen zákon Ley Orgánica 10/1995, de noviembre 23, del Código Penal, dále jen španělský trestní zákoník, zkratka CP

¹⁴³ VALLE MUÑIZ, Jose Manuel a kol. *Código Penal y leyes penales especiales*. 19. vydání. Navarra: Aranzadi, 2013. str. 17.

Jedná se o trestné činy podpory a usnadňování prostituce mladistvých, trestný čin donucení k provozování prostituce a trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií.¹⁴⁴

7.2. Sexuální útok¹⁴⁵

Čl. 178 „Ten, kdo útočí proti sexuální svobodě jiné osoby, za použití násilí nebo zastrašování., bude potrestán za sexuální útok trestem odnětí svobody v rozsahu jednoho roku až pěti let.“

Čl. 179 „ Ten, kdo se dopustí sexuálního útoku ve formě pohlavního styku vaginálního, análního, orálního nebo zaváděním jiných částí těla nebo jiných předmětů než jsou části lidského těla do prvních dvou tělesných otvorů, bude potrestán trestem odnětí svobody v rozmezí šesti až dvanácti let.“

Čl. 180 „ Za předchozí jednání bude pachatel potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání pěti až deseti let, za sexuální útok na základě čl. 178 a trestem odnětí svobody v délce trvání dvanácti až patnácti let, za porušení čl. 179, bude-li splněna některá z následujících podmínek:„

1) „Když jednání za použití násilí nebo zastrašování je obzvláště ponižující a pokořující povahy.“

2) „ Když jsou činy spáchané společným jednáním dvou nebo více osob.“

3) „Když oběť je zvláště zranitelná z důvodu svého věku, nemoci, zdravotního postižení nebo dalších okolností s výjimkou toho, co je stanoveno v článku 183.“

4) „Když pachatel k provedení činu využil svého nadřazeného postavení nebo příbuzenského vztahu k oběti z titulu, že se jedná o předka, potomka, bratra nebo sestru, ať již biologické, nebo adoptované.“

6) „Kdo používá k uvedenému jednání nebezpečné zbraně, nebo jiné prostředky, které mohou způsobit smrt nebo zranění uvedené v člancích 149 a 150 tohoto kodexu.“

7) „Pokud byly splněné dvě nebo více z výše uvedených vybraných okolností, sankce uvedené v tomto článku se uloží v horní polovině trestní sazby.“

¹⁴⁴ VALLE MUÑIZ, Código Penal..., str. 18.

¹⁴⁵ Čl. 178 – 180 španělského trestního zákoníku

7.3. Vymezení pojmu sexuálního útoku

Tento trestný čin odpovídá co do skutkové podstaty trestnému činu znásilnění podle českého trestního zákoníku,¹⁴⁶ ovšem španělská právní úprava vykazuje mnohé odlišnosti i společné rysy.

Trestní čin sexuálního napadení je systematicky řazen, stejně jako v české právní úpravě, ihned na první místo z důvodu nejvyšší společenské nebezpečnosti ze všech trestných činů v hlavě osmé. Jedná se o trestný čin, který se společně s trestným činem pohlavního zneužívání vyskytuje nejčastěji a statistiky odhalily že, nejvíce k němu dochází ve španělském autonomním společenství Andalusie. Rovněž považuji za vhodné upozornit, že za uplynulý rok došlo k podstatnému snížení výskytu tohoto trestného činu.¹⁴⁷

Objektem je zde sexuální svoboda.

Sexuální svobodu definuje Francisco Muñoz Conde jako právo jednotlivce na sebeurčení v oblasti své sexuality. Člověk má schopnost nakládat se svým tělem bez jakýchkoli omezení.

Zvláštní ochrana v této oblasti je pak poskytována dětem, přičemž účelem této ochrany je zajistit jejich zdravý a normální vývoj v sexuální oblasti a zabránění škodlivých vlivů, které by měly negativní vliv na jejich osobnosti. Kromě osob mladších třinácti let a mladistvým,¹⁴⁸ pak zvláštní ochranu poskytuje španělský trestní zákoník také osobám nezpůsobilým, které nemají potřebnou mentální kapacitu pochopit důsledky pachatelova počínání a nemohou se ani účinně bránit jednání agresora.¹⁴⁹

Předmětem útoku může být muž i žena. Dále není vyloučené, aby se předmětem sexuálního útoku stala i oběť s homosexuální orientací.¹⁵⁰

Z judikatury rovněž odvozujeme, že obětí může být rovněž prostitutka či prostitut, poskytující své sexuální služby za úplatu, pokud k násilnému jednání došlo bez jejich souhlasu a dále byly splněny tři prvky uvedené níže.¹⁵¹ Není rovněž vyloučeno, aby se obětí

¹⁴⁶Pod pojmem „ český trestní zákoník“ mám na mysli zákon č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁷ Statistiky ženského institutu, spadající pod správu ministerstva zdravotnictví, viz příloha č. 4 Dostupné na <<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.es/estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

¹⁴⁸ Čl. 12 španělského trestního zákoníku - mladistvým je osoba ve věku od čtrnácti do osmnácti let.

¹⁴⁹ MUÑOZ CONDE, Francisco. *Derecho penal parte especial*. 19. vydání. Valencia: Tirant to Blanch, 2013. s. 274.

¹⁵⁰ RODRIGUEZ RAMOS, Luis a kol. *Código Penal comentado con jurisprudencia*. 4. vydání. Madrid: La Ley, 2011. s. 621

¹⁵¹ La Sentencia č. 61/2000, ze dne 13. března

trestného činu sexuálního útoku stala manželka nebo partnerka, popřípadě jiná osoba žijící s pachatelem ve společné domácnosti.¹⁵²

Jako v české právní úpravě je subjektivní stránkou úmysl a pachatelem může být kdokoli, kdo svým jednáním naplní základní nebo kvalifikovanou skutkovou podstatu a je starší čtrnácti let (Čl. 12 CP).

7.4. Objektivní stránka

Objektivní stránka trestného činu sexuálního útoku spočívá v jednání, v němž pachatel zasáhne do sexuální svobody jiné osoby za použití násilí nebo zastrašování. Základní skutková podstata je vymezena v článku 178 španělského trestního zákoníku, přičemž v dalších člancích 179 a 180 se již setkáváme s kvalifikovanými skutkovými podstatami.¹⁵³

K čl. 178:

V tomto článku je vymezena základní skutková podstata tohoto sexuálního deliktu. Sexuálního útoku se dopustí osoba, která útočí proti sexuální svobodě jiné osoby za použití násilí nebo zastrašování. Naplněním této základní skutkové podstaty nastane v kombinaci se třemi prvky. Prvním prvkem je jednání, kdy se pachatel za použití násilí nebo zastrašování útočí na sexuální svobodu jiné osoby. Druhým prvkem je skutečnost, že oběť samotná k tomuto počínání nedala souhlas. Třetí podmínkou je pak skutečnost, že se pachatel tímto jednáním snaží dosáhnout svého sexuálního uspokojení.

Pro lepší pochopení objektivní stránky trestného činu sexuálního útoku se nejprve budu zabývat vymezením pojmů, které se v této základní skutkové podstatě vyskytují.

Použití násilí, které zasahuje do sexuální svobody oběti, definuje Francisco Muñoz Conde jako použití fyzické síly, kterou pachatel použil k překonání vážně míněného odporu oběti, za účelem násilného proniknutí do jejích pohlavních orgánů, popřípadě k dalším vynuceným sexuálním aktivitám s různými předměty nebo jinými částmi těla.¹⁵⁴

V praxi se jedná například o zakrytí úst rukou, aby oběť nemohla křičet, popřípadě povalení na zem, údery pachatele do tváře oběti, svázání nebo jiné omezení hybnosti paží a nohou, které jsou zásadní pro jakoukoli obranu a zbavení oblečení oběti s účelem dosažení pohlavního styku nebo jiné sexuální aktivity.

¹⁵² La Sentencia č. 1870/2002, ze dne 21. listopadu

¹⁵³ MUÑOZ CONDE: *Derecho penal...*, s. 275.

¹⁵⁴ MUÑOZ CONDE: *Derecho penal...*, s. 278.

Zastrašování oběti je definováno jako psychologický nátlak, hrozba slovem nebo skutkem, který má v oběti vzbudit důvodnou bázeň, že násilí bude bezprostředně vykonáno, pokud se oběť nepodrobí vůli pachatele.

Z hlediska práva je pak relevantní, aby tato pohrůzka nebo zastrašující opatření bylo schopno vyvolat u oběti důvodný strach, který je samotnou podmínkou zastrašení.¹⁵⁵ O takovou pohrůzku se bude jednat v případě, vyhrožování oběti usmrcením za použití zbraně, nebo vyhrožování jiným osobám než je sama oběť, například zavraždění jejích dětí nebo přátel oběti. Zastrašení vždy musí směřovat přímo k oběti, přičemž není rozhodné, zda výhrůzky směřují k násilí vůči oběti nebo dalších osob. K tomuto násilí nemusí dojít ihned, ale i v budoucnu.¹⁵⁶

Vždy je však třeba vycházet z konkrétních okolností případu a intenzity pachatelova násilného jednání nebo zastrašování. Například podmínka použití násilí ani zastrašování nebude splněna v případě, kdy se obžalovaný domníval, že jeho oběť nemyslí odmítnutí soulože vážně, a že je toto její odmítnutí součástí milostné předehry. Stáhl oběti její kalhotky a již se chystal k vaginálnímu styku. Ve chvíli kdy oběť začala hlasitě volat o pomoc a on z její tváře rozeznal, že se oběť opravdu brání a své odmítnutí myslí nanejvýš vážně, okamžitě svého počínání zanechal a pomohl poškozené vstát a poté odešel z jejího domu. Zde nebyla poškozená přímo ohrožena a jednání obžalovaného nebylo způsobilé vyvolat újmu na sexuální svobodě poškozené, neboť se zde nejednalo ani o násilné jednání ani o žádnou formu zastrašování oběti. Vždy je tedy nutné zkoumat převážně intenzitu pachatelova jednání a způsobilost pachatelovi výhrůzky vzbudit důvodný strach oběti.¹⁵⁷

Výkladem však lze dovést, že násilné jednání nebo zastrašování musí směřovat k jinému útoku proti sexuální svobodě oběti, než sexuální útok ve formě vaginálního, análního nebo orálního styku nebo jiné zavádění částí lidského těla nebo zavádění jiných částí než jsou částí lidského těla do tělesných otvorů, neboť toto jednání je již znakem kvalifikované skutkové podstaty (Čl. 179 CP).

Tato základní skutková podstata se tedy do jisté míry shoduje s českým trestním zákoníkem. Postihuje také jednání za použití násilí nebo zastrašování. Přičemž pojem zastrašování se do jisté míry shoduje s pojmy pohrůzka násilí a bezprostředního násilí

¹⁵⁵ RODRIGUEZ RAMOS: Código Penal comentado..., s. 611.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 612.

¹⁵⁷ La Sentencia č. 1225 / 2003, ze dne 1. ledna

. V definici zastrašování je nutné vzbudit důvodný strach oběti, stejně jako je tomu v případě české verze pohrůžky násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí. Toto zastrašování vzbuzuje důvodnou obavu, že bude vykonáno ihned, popřípadě v budoucnu.

Ovšem na rozdíl od české právní úpravy je zde absence pohrůžky jiné těžké újmy. Španělský trestní zákoník postihuje pouze zastrašování a vymezuje pouze vzbuzení strachu, přičemž jakou konkrétní formou má být provedeno již nespecifikuje.

Zde bych si dovolila kladně zhodnotit vymezení pojmu pohrůžky jiné těžké újmy podle českého trestního zákoníku.¹⁵⁸

Myslím si, že násilná jednání, směřující například k poškození dobré pověsti nebo újmě na cti, nejsou ani ve Španělsku výjimkou, soudím tedy, že by španělský zákonodárce měl reflektovat odlišení jednotlivých pojmů a měl by se nechat inspirovat českým trestním zákoníkem.

Základní skutkovou podstatou postihuje španělský trestní zákoník všechna násilná jednání, která směřují k sexuálnímu vzrušení pachatele, bez ohledu zda dochází k fyzickému kontaktu pachatele s obětí či nikoliv. Jedná se například o osahávání pohlavních orgánů, prsou, hýždí, vsunování mužského pohlavního údu mezi prsa ženy, nebo zasouvání mužského pohlavního údu do podpaží muže či ženy, ale rovněž sem spadá i obnažování oběti na příkaz pachatele, či vynucená masturbace.¹⁵⁹

V případě osahávání považuji za nutné dodat, že se jedná pouze o osahávání pohlavních orgánů zvenčí, protože anální nebo vaginální penetrace je již znakem kvalifikované skutkové podstaty.

Závěrem vytýkám španělské právní úpravě absenci skutkové podstaty sexuálního nátlaku, kdy jsou méně závažné formy násilné sexuální aktivity sankcionované mírnější trestní sazbou s ohledem na nižší společenské nebezpečí, protože zde nedochází k fyzickému kontaktu oběti s pachatelem.

7.5. Kvalifikované skutkové podstaty

Spáchání sexuálního útoku formou styku vaginálního, análního, orálního nebo zaváděním jiných částí těla nebo jiných předmětů než jsou části lidského těla do prvních dvou tělesných otvorů

¹⁵⁸ § 185/1 zákona č. 40/2009., Sb. trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁹ RODRIGUEZ RAMOS: Código Penal comentado..., s. 620.

Vaginální styk předpokládá spojení pohlavních orgánů muže a ženy. Je možný pouze mezi osobami různého pohlaví.¹⁶⁰ Na první pohled je patrné, že tento pojem je obsahově shodný s pojmem soulože podle českého práva.

Pojem orálního styku a análního styku je rovněž shodný.

Ovšem na stejné rovině se samotným stykem vaginálním, análním a orálním je pak zasouvání jiných částí těla do prvních dvou tělesných otvorů. Zde se tedy nebude jednat o mužský pohlavní úd, ale právě o vaginální nebo anální penetraci, čímž je míněno opakované pronikání prstu nebo prstů do tělních otvorů a jejich následný pohyb, buďto v pochvě ženy nebo v análním otvoru muže či ženy. Přičemž dále je postihováno jednání spočívající v zavádění jiných předmětů, než jsou části lidského těla do pohlavních orgánů. Těmito předměty jsou myšleny například vibrátory a jiné předměty, které svým tvarem připomínají pohlavní úd či jiné erotické pomůcky.¹⁶¹

Španělský trestní zákoník tedy neužívá pojem pohlavního styku provedeným způsobem srovnatelným se souloží, ale namísto toho jmenovitě uvádí jednání, které jsou postaveny na roveň styku vaginálnímu, análnímu a orálnímu. Podle mého názoru je tato kvalifikovaná skutková podstata vymezena velice přesně a přehledně.

Neužívá se široce vymezeného pojmu pohlavního styku srovnatelného se souloží, ale přímo vymezeného jednání ve formě zavádění jiných částí těla nebo jiných předmětů než jsou části lidského těla do prvních dvou tělesných otvorů. Tedy podle španělského trestního zákoníku je anální a vaginální penetrace považována za zvlášť přitěžující okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Pojem digitální penetrace podle českého práva je zde vymezen širěji, neboť se zde nejedná pouze o pronikání prstů do pochvy ženy, ale je možný i průnik do řitního otvoru.

Zde se musím přiklonit a kladně zhodnotit úmysl zákonodárce přesně vymežit jednání, která naplňují znak kvalifikované skutkové podstaty. Není zde sporu o tom, co který pojem znamená a jak jsem již uvedla ve svém shrnutí v kapitole dvě, je naprosto na místě postihovat jednání ve formě anální a vaginální penetrace stejným způsobem jako pohlavní styk, neboť následky a trauma budou stejného rázu, jako kdyby do pochvy, popřípadě do řitního otvoru pronikl mužský pohlavní úd, pakliže to bude s dostatečnou intenzitou.

Nezbývá, než doporučit českému zákonodárci aby se inspiroval tímto konkrétním ustanovením španělského trestního zákoníku a nejen zpřesnil pojmy, které se vyskytují

¹⁶⁰ MUÑOZ CONDE: *Derecho penal...*, s. 278.

¹⁶¹ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 623.

v kvalifikované skutkové podstatě trestného činu znásilnění,¹⁶² ale aby rovněž rozšířil pojem pohlavního styku také o anální penetraci, kdy následky můžou být stejně traumatizující jako vynucený pohlavní styk v jakékoli formě.

Spáchání činu kdy jednání za použití násilí nebo zastrašení je zvlášť ponižující a pokořující povahy

Násilí a zastrašení je obzvlášť ponižující a pokořující povahy, pokud je prováděno se zvýšenou mírou brutality a krutosti, které pohrdá samotnou důstojností lidské osoby. Toto ponižující jednání způsobuje vyšší míru utrpení oběti a obvykle je spojené se závažnými traumatickými a psychologickými problémy, které vzbuzují v oběti dlouhodobý stav úzkosti, strachu, nedůvěry a rovněž vyžadují terapeutickou a psychologickou pomoc a často mají dlouhodobé i celoživotní následky.¹⁶³

Jedná se například o svazování oběti do potupných poloh, ve kterých vynikne podřízenost a bezmocnost oběti oproti dominantnímu postavení pachatele. Je možné rovněž přinutit oběť, aby se před pachatelem plazila po podlaze, popřípadě klečela před ním, čímž dává najevo svoji podřízenost vůči pachateli. Dále sem patří nejrůznější sadistické praktiky, jejichž účelem je způsobení bolesti oběti, která zvyšuje sexuální vzrušení pachatele. Dále pak sem patří patologické sexuální praktiky jako močení nebo kálení na oběť.¹⁶⁴

Opět musím pozitivně zhodnotit myšlenku postihovat taková jednání, které jsou pro oběť mimořádně ponižující povahy a způsobují jí vyšší míru utrpení vyšší trestní sazbou.

Nemůže být, myslím sporu, že samotný útok na sexuální svobodu může být obrovitým traumatem pro oběť. Toto trauma v podobné situaci, kdy si oběť projde nějakou z výše uvedených praktik, se musí její celkové utrpení ještě zvýšit. V české právní úpravě podobné ustanovení postihující takové jednání pachatele nenajdeme, ačkoli si myslím, že je rozhodně smysluplné postihovat takové jednání jako zvlášť přitěžující okolnost. Opět by se měl český zákonodárce inspirovat dalším ustanoveným španělského trestního zákoníku.

Spáchání činu společným působením dvou a více osob

Čin je spáchán společným působením dvou a více osob, pokud se kromě pachatele na trestném činu podílí ještě další minimálně dvě osoby, přičemž nezáleží, do jaké míry se která

¹⁶² § 185/2 zákona č. 40/2009., Sb. trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

¹⁶³ RODRIGUEZ RAMOS: Código Penal comentado..., s. 626.

¹⁶⁴ RUIZ SAAVEDRA, Juan. a kol. *Código penal comentado, con jurisprudencia sistematizada y concordancias*. 2. vydání. Madrid: El Derecho Editores Colección Tribunal Supremo, 2011, s. 695.

osoba podílí na sexuálním útoku. Není tedy rozhodné, zda se násilí či zastrašení dopustila jedna osoba a vynuceného styku vaginálního, análního nebo orálního například jiná osoba.

Jediným předpokladem je aktivní jednání všech zúčastněných osob. Násilného jednání se může více osob dopustit jako spolupachatelé, nebo jako pachatel hlavní a jeho pomocníci (Čl. 28 a 29 CP).

O zvlášť přitěžující okolnost se jedná proto, že jediný útok proti sexuální osobě je sám o sobě dostatečně traumatizující. Ovšem pokud je tento trestný čin spáchán více osobami jedná se o to větší útok proti sexuální svobodě a s tím i spojené vyšší psychické i tělesné strádání oběti, které může být vzhledem k tomuto zásahu doživotní. Zejména pokud se více pachatelů dopustí sexuálního útoku formě ve styku vaginálního, análního a orálního. Rovněž je úměrně zvýšeno riziko, že útok bude úspěšný.¹⁶⁵

Jedná se o zvlášť přitěžující okolnost, která ale v české právní úpravě chybí. U trestného činu sexuálního nátlaku se vyskytuje tato přitěžující okolnost, avšak u trestného činu znásilnění nikoli.

Jedná se tedy o další rozdíl oproti české právní úpravě, kdy španělský trestní zákoník poskytuje vyšší ochranu obětem tohoto trestného činu v důsledku zvýšení trestní sazby na velice přísných dvanáct až patnáct let (Čl. 180/2 CP).

Rovněž se domnívám, že by tato zvýšená ochrana neměla zůstat jen u trestného činu sexuálního nátlaku,¹⁶⁶ ale měla by být rozšířena i na trestný čin znásilnění.¹⁶⁷

Spáchání činu, když je oběť zvlášť zranitelná z důvodu svého věku, nemoci, zdravotního postižení nebo dalších okolností, s výjimkou toho co je stanoveno v článku 183.

Další z kvalifikovaných skutkový podstat dopadá na situaci, kdy oběť je zvlášť zranitelná z důvodu svého věku, nemoci, zdravotního postižení nebo jiného vztahu závislosti.

Pojem zranitelnosti je podle Ramose možno chápat jako takový stav oběti, kdy se osoba nemůže vůči pachateli účinně bránit, protože nemá dostatek fyzických ani psychických schopností, aby útok agresora odrazila, popřípadě vyjádřila nesouhlas s jednáním agresora.¹⁶⁸

Oběť zvlášť zranitelná z důvodu věku bude vždy považována za zvláště bezbrannou, protože nemá dostatečné zkušenosti a schopnosti, aby se vyrovnala s jednáním pachatele a rovněž její tělesný a mravní vývoj není ještě ukončen.¹⁶⁹

¹⁶⁵ RODRIGUEZ RAMOS: Código Penal comentado..., s. 626.

¹⁶⁶ § 186 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁷ § 187 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁸ RODRIGUEZ RAMOS: Código Penal comentado..., s. 627.

¹⁶⁹ RODRIGUEZ RAMOS: Código Penal comentado..., s. 631.

Výkladem lze dovodit, že do této skupiny obětí zvláště zranitelných z důvodu věku patří osoby mladistvých, tedy osob ve věku od čtrnácti do osmnácti let (Čl. 12 CP).

Toto ustanovení tedy chrání pouze osoby mladistvé, protože speciální ochrana osob mladších třinácti let je vymezena v článku 183.¹⁷⁰

Z judikatury vyplývá, že u těchto mladistvých osob se mnohdy stává, že tyto osoby usnadňují svoji viktimizaci, tím, že se často dostávají do nebezpečných situací, ve kterých pachatelé usnadňují spáchání tohoto trestného činu. Tímto usnadňováním, může být například vyzývavé chování oběti, flirtování a gestikulace, popřípadě nevhodné oblečení. Tyto faktory pachatele provokují a nezřídka jsou právě počáteční stimulací pachatele, aby v důsledku své sexuální potřeby, užil vůči oběti násilí popřípadě zastrašení, které směřuje k zásahu do sexuální svobody oběti. V důsledku své nevyzrálosti si sama oběť tyto rizikové faktory neuvědomuje, ani nevnímá zvýšené nebezpečí, které jí hrozí od pachatele, v důsledku vlastního provokativního chování.

Ovšem ať už bylo chování oběti před násilným aktem jakékoli, nelze z toho pro pachatele vyvozovat žádné polehčující okolnosti, pokud ihned v důsledku odporu oběti včetně projevu jejího nesouhlasu nezanechal násilného jednání. Tedy na trestní odpovědnosti pachatele se nic nemění ani nedojde ke snížení jeho zavinění.¹⁷¹

Zvláště zranitelná osoba, z důvodu své nemoci nebo zdravotního postižení je taková osoba, která je v důsledku své fyzické nebo psychické nemoci odkázána na pomoc svého okolí. Jedná se například o staré osoby, které jsou v důsledku svého vysokého věku nesoběstačné, osoby postižené mentální retardací nebo další formou duševních poruch, popřípadě osoby upoutané na lůžko nebo na invalidní vozík v důsledku svého tělesného postižení¹⁷².

Zvláště zranitelná osoba podle dalších okolností je například osoba, která je odkázána na výživu pachatele.

Tento pojem zvláštní zranitelnosti oběti, lze podle mého názoru připodobnit ke stavu bezbrannosti podle českého trestního zákoníku.¹⁷³ Ovšem na rozdíl od českého trestního zákoníku se zde jedná o kvalifikovanou skutkovou podstatu spojenou s mnohem přísnější trestní sazbou, protože pachatelé za sexuální útok spáchaný na osobě zvláště zranitelné hrozí

¹⁷⁰ Čl. 183 španělského trestního zákoníku - v tomto článku je vymezena další kvalifikovaná skutková podstata, která postihuje dva trestné činy, sexuální útok podle čl. 178-180 a pohlavní zneužití podle čl. 181-182, které vymezují jako zvláště přitěžující okolnost, spojenou se zvýšenou trestní sazbou, pokud jsou uvedené trestné činy spáchané na dítěti mladších třinácti let.

¹⁷¹ La Sentencia č. 217/ 2008, ze 24. dubna

¹⁷² RODRIGUEZ RAMOS: Código Penal comentado..., s. 629.

¹⁷³ § 185/1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

trest odnětí svobody v délce trvání od pěti do deseti let (Čl. 180/3 CP), zatímco za trestný čin znásilnění spáchaný zneužitím bezbrannosti podle českého trestního zákoníku hrozí pachateli trest odnětí svobody na šest měsíců až pět let.¹⁷⁴

Zcela se ztotožňuji s názorem zákonodárce, sankcionovat toto jednání zvýšenou trestní sazbou, protože výše zmíněné osoby se pachateli nemohou bránit, ačkoli by chtěly a tato bezmocnost je činí snadným terčem pro pachatele, nemluvě o vyšším traumatu, který jim právě pachatel v důsledku jejich bezmocnosti způsobí.

Také se domnívám, že pojem zvláštní zranitelnosti s ohledem na věk, nemoc nebo zdravotní postižení je vymezen mnohem přesněji než samotný pojem bezbrannosti podle českého práva. Ačkoli samotná definice je víceméně shodná s definicí bezbrannosti podle Jelínka,¹⁷⁵ zdá se mi přehlednější, že se přímo v kvalifikované skutkové podstatě nachází výčet jednání, která jsou spojená s vyšší trestní sazbou a osvětlí více i laické veřejnosti, co si pod tímto pojmem představit.

Zneužití nadřazeného postavení nebo svého vztahu příbuzenství, ať již ve formě předků nebo potomků, popřípadě bratra nebo sestry nebo dalších vztahů biologických či adoptivních.

Za zneužití nadřazeného postavení považuje Ramos situaci, kdy souhlas oběti se zásahem do sexuální svobody je sice dán, ale její svoboda rozhodování byla omezena v důsledku zastrašování pachatele, který se nachází v nadřazeného postavení vůči oběti.

V tomto nadřazeném postavení má pachatel oproti oběti nějakou výhodu a právě tuto výhodu využívá, aby mohl zasáhnout do sexuální svobody oběti. Oběť je tedy v důsledku zastrašení nucena zásahy pachatele strpět a podvolit se jeho vůli.¹⁷⁶

Nadřazené postavení může vyplývat například ze zaměstnání, funkce nebo jiné pozice, kde má pachatel nějakou pravomoc a autoritativně vystupuje vůči svým podřízeným nebo dalším osobám.¹⁷⁷

Zneužití svého vztahu příbuzenství

Toto ustanovení dopadá na situaci, kdy oběť dá souhlas se zásahem do své sexuální svobody, stejně jako v předchozím případě poté, co proti ní pachatel užije zastrašení s cílem zasáhnout do její sexuální svobody. Pachatel zde využívá svého postavení, které vyplývá z jeho příbuzenského vztahu s obětí, ať již biologického ve formě vztahů předků nebo

¹⁷⁴ § 185/1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

¹⁷⁵ JELÍNEK: *trestní právo hmotné* s. 597.

¹⁷⁶ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 634.

¹⁷⁷ La Sentencia č. 1816/200, ze dne 15. října

potomků či vztahů sourozeneckých nebo vztahů uměle vytvořených adopcích. Toto postavení mu dává určitá práva a povinnosti, kterých využívá, aby zasáhl do sexuální svobody oběti.

Tento postih a zařazení této kvalifikované skutkové podstaty do španělského trestního zákoníku, je reakcí zákonodárce na situaci, že k sexuálnímu napadení ve formě zneužití svého stavu příbuzenství dochází poměrně často.¹⁷⁸

Zvýšený trestní postih je podle mého mínění na místě, neboť takový to útok bude mít dalekosáhlé důsledky pro oběť, protože se ve svém domově a rodině cítí bezpečně, a tudíž zásah do její sexuální svobody členem domácnosti, ať už příbuzným nebo další osobou, musí způsobit oběti dalekosáhlé psychické trauma spojené s pocitem nedůvěry v lidi.

Spáchání činu za použití zbraně nebo jiných nebezpečných prostředků

Za zbraň a nebezpečné prostředky jsou považovány všechny prostředky, které jsou způsobilé zasáhnout do fyzické a psychické integrity oběti, a způsobit tak jasné nebezpečí ohrožení života nebo zdraví (Čl. 149 a 150 CP).

Nebezpečné zásahy do fyzické integrity mohou způsobit vážnou újmu na zdraví, ztrátu orgánu, končetiny, nebo zmrzačení. Zásahem do psychické integrity může být zásah v podobě vážné duševní či somatické nemoci spojené s pocitem strádání a bezmoci.

Stejně jako v české právní úpravě je zcela žádoucí, aby toto jednání bylo znakem kvalifikované skutkové podstaty s ohledem na vyšší společenské nebezpečí a zvýšení rizika možného zranění či dokonce úmrtí oběti.

Spáchání činu na dítěti mladším třinácti let

Tato poslední kvalifikovaná skutková podstata se zcela nesystematicky nachází v článku 183, kde je velice nepřehledně upravena spolu s kvalifikovanou skutkovou podstatou pohlavního zneužívání. Předmětem obou trestných činů je zde dítě mladší třinácti let.

Zvýšená ochrana reflektuje mimo jiné i věkovou hranici pro pohlavní styk, která je ve španělsku třináct let, nicméně se vedou rozsáhlé debaty o jejím zvýšení na šestnáct let po vzoru některých států Evropské unie.¹⁷⁹

K této kvalifikované skutkové podstatě dodám, že je sice chvályhodný úmysl zákonodárce poskytovat zvýšenou ochranu dětem, jejichž tělesný ani mravní vývoj ještě není

¹⁷⁸ Statistika ženského institutu, spadající pod správu ministerstva zdravotnictví, viz příloha č. 5 Dostupné

na <<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana./estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

¹⁷⁹ MATO, Anna. *Cuanto es Mayor de edad en España* [online]. Periodista Digital. es, 4. června 2013. [cit. 2014-02-19].

dostupné na <www.periodistadigital.com/ciencia/education2013/04/06>

ukončen, nicméně nevidím důvod, proč je tento trestný čin zcela nesystematicky zařazen do samostatné skutkové podstaty a upraven spolu s pohlavním zneužitím dítěte mladšího třinácti let, když by postačilo pouze rozšířit kvalifikované skutkové podstaty uvedené v čl. 180.

Pokud se podíváme na srovnání trestných sazeb, dojdeme k šokujícímu odhalení, kdy za spáchání sexuálního útoku na dítěti mladším třinácti let, hrozí pachateli trest odnětí svobody v trvání dvanácti až patnácti let, (Čl. 183/2 CP) tedy stejný trest, jako když sexuální útok směřuje proti osobě, která je zvláště zranitelná z důvodu svého věku (Čl. 180/3 CP).

Pokud hrozí stejný trest, tak je tato skutková podstata nejen nadbytečná, ale vlastně ani žádnou zvýšenou ochranu neposkytuje. Zde by se zcela jistě měl zákonodárce inspirovat českou právní ochranou a začlenit tuto skutkovou podstatu jako jednu z kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu sexuálního útoku a hlavně ji spojit se zvýšenou trestní sazbou, oproti situaci kdy je sexuální útok spáchán na dítěti mladším osmnácti let.

7.6. Shrnutí

V tomto závěrečném shrnutí se pokusím vytknout pozitivní rysy obou právních úprav, ze kterých by se komparované trestní zákoníky mohly navzájem inspirovat.

Pozitiva španělské právní úpravy

Kladně hodnotím prozíravě zakotvenou skutkovou podstatu odlišující násilnou sexuální aktivitu, kdy nedochází k průniku do tělesných otvorů, postihující méně závažné sexuální aktivity a kvalifikovanou skutkovou podstatu, která sankcionuje nejen všechny formy pohlavního styku, ale také veškerou další sexuální aktivitu, kdy dochází k průniku do tělesných otvorů.

Dále je přínosná kvalifikovaná skutková podstata ve formě spáchání trestného činu za pomoci dvou a více osob, protože právě mnohost útoku umocňuje psychické i fyzické strádání oběti, a proto by se český zákonodárce měl nechat inspirovat touto španělskou právní úpravou, kdy je jednání postihováno jako zvlášť přitěžující okolnost.

Rovněž schvaluji i úmysl zákonodárce přísněji postihovat jednání spáchané zvlášť ponižujícím a pokořujícím způsobem, protože i tato jednání sexuálně deviantních pachatelů se vyskytují a obětem je třeba před tímto nebezpečným jednáním poskytnout zvýšenou ochranu.

Tato ustanovení považuji za účelná a inspirativní, a podle mého názoru by mohly pomoci vylepšit českou právní úpravu.

Pozitiva české právní úpravy

Kladně je třeba rozhodně vyhodnotit systematiku české právní úpravy sexuálního útoku, kdy je v každém ustanovení pouze jedna skutková podstata a následující odstavce pak obsahují kvalifikované skutkové podstaty.

Ve španělském trestním zákoníku jsou pak skutkové podstaty nepřehledně upraveny ve více člancích, a i když stejně jako v české právní úpravě jsou kvalifikované skutkové podstaty vymezeny v dalších odstavcích, celá tato právní úprava mi přijde nepřehledná. Trestní sazby odkazují z jednoho článku na druhý a celé ustanovení pak vyvolává dojem roztříštěnosti.

Dále je plusem české právní úpravy kvalifikovaná skutková podstata spáchání činu na místě, kde je omezována osobní svoboda, kdy by měl španělský zákonodárce reflektovat toto zvýšené společenské nebezpečí a také vysokou psychickou zátěž osob, které se v těchto místech nenacházejí dobrovolně a nemají se před pachatelem kam ukrýt, přičemž hrozí riziko, že se násilné sexuální útoky na jeho osobu mohou opakovat. Domnívám se, že se taková vynucená násilná sexuální jednání rozhodně vyskytují i ve španělských věznicích, popřípadě dalších zařízeních. V tomto ohledu česká právní úprava předčila španělský trestní zákoník.

Nesporným přínosem české právní úpravy je způsobení následku v podobě těžké újmy na zdraví nebo smrti, které český zákonodárce prozíravě zakotvil do kvalifikovaných skutkových podstat.

Španělský zákonodárce by měl reflektovat tyto následky, ke kterým může při trestném činu sexuálního útoku dojít a postihovat taková jednání přímo zakotvenou kvalifikovanou podstatou v daném ustanovení. Trestný čin sexuálního útoku tuto zvýšenou ochranu před uvedenými následky zcela nelogicky poskytuje pouze dětem mladším třinácti let, kdy kvalifikovaná skutková podstata postihuje tomu „kdo ohrozí život dítěte“ (Čl. 183/4e) CP).

Dalším kladem českého trestního zákoníku je skutková podstata sexuálního nátlaku, která v španělské právní úpravě chybí. Násilné sexuální jednání, kdy je oběť násilně nucena provádět sexuální aktivity bez fyzického kontaktu s pachatelem spadá pod základní skutkovou podstatu trestného činu sexuálního útoku (Čl. 178. CP). Ovšem domnívám se, že odlišení těchto násilných sexuálních aktivit, je přínosné z hlediska výše společenského nebezpečí, která je bez fyzického kontaktu s pachatelem podstatně snížena.

Závěrem konstatuji, že považuji obě právní úpravy i přes vytknuté nedostatky za dostačující a inspirativní, poskytující ochranu zájmům, které takovou zvýšenou ochranu vyžadují.

Španělský trestní zákoník považuji za přínosný a podnětný a dodávám, že mě tato právní úprava inspirovala k návrhům de lege ferenda u trestného činu znásilnění v závěru kapitoly dvě.

8. Závěrečné shrnutí

V této závěrečné kapitole se pokusím shrnout všechny návrhy na vylepšení české právní úpravy trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, ke kterým jsem dospěla při analýze vybraných pěti skutkových podstat trestných činů. Tato problematika je podrobně zpracována u jednotlivých kapitol, nicméně pro větší přehlednost považuji za vhodné ještě na závěr shrnout mé návrhy de lege ferenda.

Dospěla jsem k závěru, že pojem pohlavního styku, který se vyskytuje v základní skutkové podstatě trestného činu znásilnění, je podle mého názoru matoucí a nepřesný, neboť postihuje taková jednání, kdy ve skutečnosti k žádnému pohlavnímu styku, ani ke kontaktu pohlavních orgánů nedochází.

K řešením této problematiky mě inspiroval španělský trestní zákoník, kdy základní skutková podstata postihuje jakýkoli násilný útok proti sexuální svobodě, kdy dochází k fyzickému kontaktu obětí s pachatelem, avšak k žádné formě pohlavního styku, ani k žádnému jinému průniku do tělesných otvorů. Jedná se zde o veškerou méně závažnou sexuální aktivitu jako osahávání pohlavních orgánů, prsou ženy, popřípadě zasouvání pohlavního údu mezi prsa ženy a podobně, která nedosahuje takové intenzity, aby ji bylo možné kvalifikovat jako pohlavní styk srovnatelný se souloží.

Veškeré další sexuální aktivity, kdy dochází k průniku do tělesných otvorů, tedy nejen mužským pohlavním údem, ale i prsty nebo různými erotickými pomůckami, by poté mohly být kvalifikovány jako znaky kvalifikované skutkové podstaty.

Domnívám se, že by tento návrh mohl zpřehlednit toto ustanovení a odstranit výkladové problémy, jaká násilná sexuální aktivita ještě spadá pod základní skutkovou podstatu, a jaká již naplnila znaky kvalifikované skutkové podstaty.

Pochopitelně veškeré sexuální aktivity, kdy k fyzickému kontaktu obětí s pachatelem nedochází, by i nadále zůstaly kvalifikované jako sexuální nátlak.

Dále bych doporučila zákonodárci, aby uvážil rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat znásilnění o další kvalifikovanou skutkovou podstatu ve formě spáchání trestného činu nejméně se dvěma osobami.

Domnívám se, že by se tato kvalifikovaná skutková podstata neměla vyskytovat pouze u trestného činu sexuálního nátlaku, protože za situace, kdy je oběť znásilněna, popřípadě napadena více útočníky je nejen mnohem více pravděpodobné, že se z takového útoku již nevzpamatuje a otřesné zážitky si ponese celý život, ale navíc při větším množství útoků je rovněž úměrně zvýšené riziko způsobení těžké újmy na zdraví nebo dokonce smrti.

K dalšímu návrhu jsem se opět nechala inspirovat španělskou právní úpravou, kdy bych opět u trestných činů znásilnění a pohlavního zneužití rozšířila kvalifikované skutkové podstaty o spáchání činu způsobem, který je pro oběť mimořádně pokořující a ponižující, a který zvyšuje nejen fyzické, ale i psychické strádání oběti. Narážím na situaci, kdy se oběť dostane do „spárů“ pachatelů, trpící některou sexuální deviací, v jejímž důsledku mu přináší potěšení a uspokojení, když oběti způsobuje fyzické a psychické utrpení, umocněné jeho pocitem dominance nad ní.

U trestného činu sexuálního nátlaku bych doporučila zákonodárci vypustit pojem pohlavního styku z druhé skutkové podstaty. Myslím si, že by se všechna jednání ve formě pohlavního styku v jakékoli formě, měly zahrnout do skutkové podstaty znásilnění. Pojem pohlavního styku považuji za nadbytečný, protože si v praxi nedovedu představit jednání, kdy by pachatel jiného přinutil k pohlavnímu styku, a nejednalo by se o znásilnění.

Navíc je toto přinucení k pohlavnímu styku sankcionováno stejně, jako pohlavní sebeukájení, obnažování a jiné srovnatelné chování, které jsou bezesporu méně škodlivými sexuálními aktivitami než samotný pohlavní styk.

K vymezení neurčitého právního pojmu v „blízkosti školy, či jiného obdobného zařízení,“ bych doporučila zákonodárci, aby při stanovení výsledné hranice, při níž se již provozovatel prostituce dopustí trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, vzal v úvahu i účel zařízení, ke kterému zařízení pro děti obvykle slouží. Měla by být odlišně zvolená vzdálenost například od institucí, které jsou spjaté s denní návštěvou dětí, a tím pádem je zde větší riziko ohrožení jejich mravního vývoje, od zařízení kde se děti vyskytují pouze příležitostně nebo jednorázově po určité období. Rovněž zastávám názor odborníků, že by pojem blízkosti měl být vymezen tak, aby nedocházelo nejen k fyzickému kontaktu s prostitutí, ale také ke kontaktu vizuálnímu.

Poslední návrh na vylepšení české právní úpravy trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti je rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu kuplířství o spáchání činu ve spojení s organizovanou zločineckou skupinou působící ve více státech.

K tomuto návrhu mě vede vysoké společenské nebezpečí, které hrozí od organizovaných zločineckých skupin a zejména mezinárodní rozměr tohoto trestného činu, který souvisí i s další trestnou činností.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se soustředila na obecnou charakteristiku všech trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, ale především jsem se zaměřila na právní analýzu trestných činů znásilnění, sexuálního nátlaku, pohlavního zneužití, kuplířství a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí.

U každého vyjmenovaného trestného činu jsem se zabývala jeho objektem, objektivní stránkou, subjektem, subjektivní stránkou a zvláštní pozornost jsem věnovala vybraným kvalifikovaným skutkovým podstatám.

Závěrem jsem u každého sexuálního deliktu vymezila, co na právní úpravě spatřuji pozitivního a co naopak shledávám nedostatečné, přičemž jsem se snažila navrhnout účinná legislativní řešení, kterými by bylo možné případné nedostatky odstranit. Pro mé návrhy de lege ferenda jsem vycházela nejen z vlastních úvah, ale také z názorů předních odborníků v oboru a rovněž jsem se inspirovala španělským trestním zákoníkem. Tyto návrhy na vylepšení české právní úpravy jsem shrnula v poslední kapitole své práce.

Dále jsem se ve své práci věnovala stručné charakteristice španělského trestního zákoníku a provedla podrobnou analýzu trestného činu sexuálního útoku podle španělského právního řádu, který odpovídá co do skutkové podstaty trestnému činu znásilnění podle české právní úpravy. Provedla jsem komparaci obou zmíněných trestných činů a shrnula jejich pozitiva, kterými by se obě právní úpravy mohly navzájem inspirovat. V této části práce jsem čerpala z více zahraničních odborných publikací a rovněž ze zahraniční judikatury. Z tohoto důvodu jsem překročila povolený rozsah své diplomové práce.

Rovněž v mé práci nechyběl ani statistický průzkum pomocí nejnovějších policejních statistik za uplynulý rok. Zabývala jsem se celkovým procentem výskytu mravnostní kriminality oproti ostatní trestné činnosti. Dále jsem se zkoumala, který sexuální delikt byl v uplynulém roce spáchaný nejčastěji a na závěr jsem porovnávala celkový výskyt mravnostní kriminality za rok 2012 a 2013. Z mého výzkumu vyplynulo, že nejčastějším se vyskytujícím sexuálním deliktem za uplynulý rok byl trestný čin pohlavního zneužití, v těsném závěsu za ním pak trestný čin znásilnění. Ze statistik také vyplynulo, že mravnostní kriminalita se za uplynulý rok zvýšila o 6,45%.

Pevně věřím, že se mi podařilo naplnit cíl, který jsem si vymezila v úvodu své práce. Vytvořila jsem práci, která obsahuje obecnou charakteristiku trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, a také analýzu pěti vybraných trestných činů a provedla jsem

komparaci se španělskou právní úpravou. Závěrem jsem se u každého analyzovaného trestného činu snažila odstranit některé nedostatky, které spatřuji v současné právní úpravě.

Seznam použité literatury

Odborné publikace

ČÍRKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 431 str.

DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Přehled judikatury. Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti II*. Praha: ASPI, 2009. 288 str.

DUŠEK, Karel; VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, Alena. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 1. vydání. Praha : Grada, 2010. 632 str.

GŘIVNA, Tomáš. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti v novém trestním zákoníku. In JELÍNEK, Jiří (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009. str. 87- 96.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013. 968 str.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Leges, 2014. 1216 str.

KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008. 292 str.

MUÑOZ CONDE, Francisco. *Derecho penal parte especial*. 19. vydání. Valencia: Tirant to Blanch, 2013. 991 str.

RODRIGUEZ RAMOS, Luis a kol. *Código Penal comentado con jurisprudencia*. 4. vydání. Madrid: La Ley, 2011. 1392. str.

RUIZ SAAVEDRA, Juan. a kol. *Código penal comentado, con jurisprudencia sistematizada y concordancias*. 2. vydání. Madrid: El Derecho Editores Colección Tribunal Supremo, 2011. 1853 str.

SUCHÝ, Oldřich. a kol. *Osobnost pachatele*. 2. Díl. Praha: Výzkum. úst. kriminologický při Generální prokuratuře ČSSR, 1985. 373 str.

ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní zákoník, 2. Díl, komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. 2011 str.

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. 84 str.

VALLE MUÑIZ, Jose Manuel a kol. *Código Penal y leyes penales especiales*. 19. vydání. Navarra: Aranzadi, 2013. 647 str.

VANÍČKOVÁ, Eva, PROVAZNÍK, Kamil, HADJ- MOUSSOVÁ, Zuzana. *Sexuální zneužívání dětí- I. díl*. Praha: Karolinum, 1997. 82 str.

WEISS, Petr a kol. *Sexuální zneužívání- pachatelé a oběti*. 1. Vydání. Praha: Grada, 2000. 212 str.

Časopisy

ČÍŽKOVÁ, Johana, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Rekodifikace sexuálních trestných činů. *Trestní právo*, 2002, číslo 10. str. 7- 13.

CHROMÝ, Jakub. Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnému činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech). *Trestní právo*, 2011, č. 3, str.. 18-25.

MITLÖHNER, Miroslav. Některé pohledy na českou právní úpravu komerčního sexuálního zneužívání dětí. *Zdravotnictví a právo*, 2004, č. 4, str. 2 – 5.

MITLÖHNER, Miroslav. Vybrané aspekty prostitučního chování. *Zdravotnictví a právo*, 2004, č. 4, str. 15 – 17.

MITLÖHNER, Miroslav. Právní aspekty sexuálního zneužívání. *Trestní právo* 2000, č. 6, str. 6 – 15.

Internetové stránky

DOBRAVA, Lukáš. *Budou děti pod zákonem o rok méně?* [online]. Učitelské noviny č. 45/2008 [cit. 19. března 2014].

Dostupné na <[http://www. učitelskénoviny.cz/archiv/clanek1507](http://www.ucitelskénoviny.cz/archiv/clanek1507)>.

Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku [online]. Trestnizakonik.cz, [citováno dne 19. 3. 2014].

Dostupné na <<http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>>.

Úmluva o právech dítěte [online]. OSN.cz, [citováno dne 19. 3. 2014].

Dostupné na <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>>.

MATO, Anna. *Cuanto es Mayor de edad en España* [online]. Periodista Digital. es, 4. června 2013. [cit. 2014-02-19].

Dostupné na < <http://www.periodistadigital.com/ciencia/education2013/04/06>>.

Právní předpisy

mezinárodní smlouva č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte

zákon č. 40/ 2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 140/ 1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 296/ 2008 Sb.

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

zákon Ley Orgánica č. 10/1995, de noviembre 23, del Código Penal, španělský trestní zákoník

Judikatura

Zobecňující materiál trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.1.1982, č. Tpjf 158/1980

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1.8. 1953 sp. zn. 2 Tz 57/53

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 1955 sp. zn. 1 Tz 76/55

Rozhodnutí nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29. 12. 1977 sp. zn. Tzv. 40/77

Rozhodnutí nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 1. 1978 sp. zn. 2 Tz 26/77

Rozhodnutí nejvyššího soudu ČSR ze dne 26.1. 1983 sp. zn. 6 To 39/82Tz

Rozhodnutí nejvyššího soudu ČSR ze dne 11. 1. 1978 sp. zn. 11 To 109/83

Rozhodnutí vrchního soudu v Praze ze dne 4. 3. 1994 sp. zn. 3 To 105/93

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 1957 sp. zn. 1 Tz 3/57

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 1964 sp. zn. 5 Tz 8/64

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR z 25.4. 1984 sp. zn. 2Tz 22/84

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR z 8.8. 1983 sp. zn. 4 Tz 49/83

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR z 1.2. 1983 sp. zn. 3 To 3/83

Rozhodnutí vrchního soudu v Praze ze dne 4. 3. 1994 sp. zn. 3 To 105/93

Rozhodnutí ze dne 15.9. 2005 sp. zn. Tdo 1153/2005

Nález Ústavního soudu ze dne 8.3. 2007, sp. Zn. Pl. 69/20

Usnesení nejvyššího soudu ze dne 29.9. 2010, sp. zn. 8 Tdo 1494/2009

Zahraniční judikatura

La Sentencia č. 61/2000, ze dne 13. března

La Sentencia č. 1870/2002, ze dne 21. listopadu

La Sentencia č. 1125/2003, ze dne 1. ledna

La Sentencia č. 217/2008, ze dne 24. dubna

La Sentencia č. 1816/2001, ze dne 15. října

Dokumenty v elektronické podobě

Česká republika – policejní statistiky - celková kriminalita – první pololetí rok 2013. [online]. [cit. 2014-03 19]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statistika-za-prvni-pololetí-roku-2013.aspx>>.

Česká republika – policejní statistiky- celkový výskyt mravnostní kriminality - rok 2013 [online]. [cit. 2014-03-10].

Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

Česká republika – Policejní statistiky- porovnání celkové mravnostní kriminality rok 2012- 2013 [online]. [cit. 2014-03-10].

Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

Španělsko – statistiky ženského institutu spadající pod správu ministerstva zdravotnictví - celkový výskyt trestného činu sexuálního útoku a pohlavního zneužití - rok 2008-2013.pdf [online].[cit.2014-01-28].

Dostupné

na<<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana./estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

Španělsko – Statistika ženského institutu spadající pod správu ministerstva zdravotnictví - celkový výskyt mravnostní kriminality v příbuzenském vztahu oběti a pachatele - rok 2008-2013.pdf [online].[cit.2014-01-02].

Dostupné

na<<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana./estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

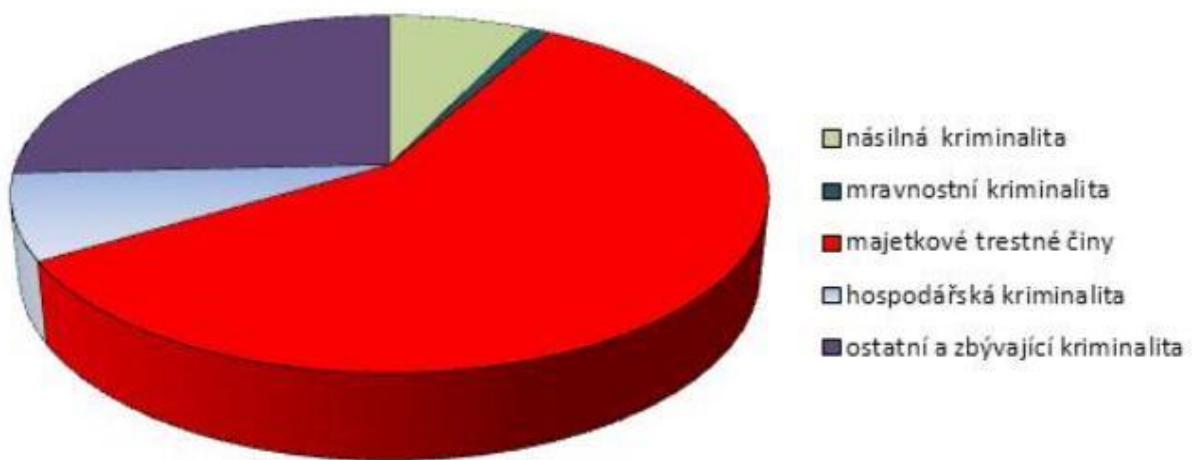
Přílohy

Příloha č. 1

Policejní statistiky- Graficky znázorněný výskyt mravnostní kriminality¹⁸⁰

Graficky je níže znázorněn podíl trestných činů dle jednotlivých problematik

1.pol.roku 2013 - počet TČ dle jednotlivých problematik

¹⁸⁰ Česká republika - celková kriminalita – první pololetí rok 2013. [online]. [cit. 2014-03-19]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statistika-za-prvni-pololeti-roku-2013.aspx>>.

Příloha č. 2

Policejní statistiky - celkový výskyt mravnostní kriminality za rok 2013¹⁸¹

	ČR	Pha	StČ	JČ	PL	UL	KH	JM	MS	OL	ZL	VY	PU	LI	KV
	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
	14	11	6	7	12	4	13	10	8	5	3	2	1	1	1
Mravnostní činy															
Pořadí dle % objasněnosti															
Vykazované - zjištěno	2 109	274	216	109	195	131	198	243	98	121	108	91	108	115	89
období: - objasněno	1 493	155	143	85	129	105	125	164	68	89	87	72	87	96	80
- tj. %	70,79	56,57	66,20	77,98	66,15	80,15	63,13	67,49	69,39	73,55	80,56	79,12	80,56	83,48	89,89
Předchozí - zjištěno	1 981	238	213	73	262	99	174	205	150	87	86	76	86	118	76
období: - objasněno	1 473	151	139	58	215	77	110	139	101	72	67	67	76	97	70
- tj. %	74,36	63,45	65,26	79,45	82,06	77,78	63,22	67,80	67,33	82,76	88,37	88,16	88,37	82,20	92,11
Rozdíly: - zjištěno	128	36	3	36	-67	32	24	38	-52	34	22	15	22	-3	13
- zjištěno v %	6,46	15,13	1,41	49,32	-25,57	32,32	13,79	18,54	-34,67	39,08	25,58	19,74	25,58	-2,54	17,11
- objasněno	20	4	4	27	-86	28	15	25	-33	17	5	5	11	-1	10
- objasněno v %	1,36	2,65	2,88	46,55	-40,00	36,36	13,64	17,99	-32,67	23,61	7,46	7,46	14,47	-1,03	14,29
- % objasněnosti	-3,56	-6,88	0,95	-1,47	-15,91	2,37	-0,09	-0,32	2,05	-9,20	-7,82	-9,04	-7,82	1,27	-2,22

¹⁸¹ Česká republika – Celkový výskyt mravnostní kriminality rok 2013 [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

Příloha č. 3.

Porovnání výskytu celkové mravnostní kriminality za rok 2012 a 2013¹⁸²

TSK	Název	Zjištěno	z toho ukončeno provedením	Celkem v provedení		Objasněno			Pod vlivem	Z toho alkohol	Spácháno skutků			Stíháno, vyšetřováno osob			Škody v tis. Kč		
				Počet	Doda-techně	Počet	Reci-divisté	Nezletilí 1-14 let			Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Celkem	Reci-divisté	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Ženy	Celkem	Zajištěno
201	Znášimění	589	461	138	44	410	77	71	199	18	34	52	366	144	23	32	2	204	0
202	Sexuální nátlak	35	25	10	1	23	0	0	7	2	4	6	9	2	2	2	1	0	0
211	Pohlavní zneužívání v závislosti	85	60	26	6	60	4	3	30	0	2	2	51	20	0	2	3	0	0
212	Pohlavní zneužívání ostatní	708	584	130	48	559	14	13	135	78	165	243	528	102	53	166	44	0	0
213	Komerč. forma sex. zneuž. v závisl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
214	Komerč. forma sex. zneuž. ostatní	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
231	Ostatní pohlavní úchytky	264	241	24	6	156	30	25	86	1	8	9	123	65	2	4	1	3	0
241	Sřeni pomografie	51	41	10	2	36	0	0	8	1	1	2	27	4	1	1	4	0	0
251	Ohrožení pohlavní nemocí	4	3	1	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0
252	Ublížení na zdraví pohl. nem.	13	9	4	1	9	1	1	8	0	1	1	7	5	0	1	2	0	0
253	Ubl. na zdr. pohl. nem. z nedb.	6	6	1	2	5	1	1	3	0	0	0	6	3	0	0	3	0	0
271	Kuplířstv	52	39	14	8	38	0	0	18	0	0	0	44	13	0	0	9	0	0
280	Soulož. mezi příbuznými	10	7	3	3	7	0	0	4	0	0	0	8	3	0	0	3	0	0
281	Obchodování s lidmi	18	11	8	5	11	0	0	11	0	0	0	25	10	0	0	5	0	0
290	Ostatní mravnostní trestné činy	273	218	62	32	176	1	0	47	1	1	2	139	28	0	2	5	0	0
201:290	Mravnostní činy celkem:	2 109	1 706	431	158	1 493	128	114	557	101	216	317	1 335	399	81	210	83	207	0

¹⁸² Česká republika – Porovnání celkové mravnostní kriminality rok 2012- 2013 [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

Příloha č. 4

Celkový výskyt trestného činu sexuálního útoku a pohlavního zneužití ve všech španělských autonomních společenstvích¹⁸³

 DELITOS CONOCIDOS DE ABUSO, ACOSO Y AGRESIÓN SEXUAL, POR CCAA													
	2013	2012 ⁽⁴⁾	2011 ⁽⁴⁾	2010 ⁽⁴⁾	2009 ⁽⁴⁾	2008 ⁽⁴⁾	2007 ⁽⁴⁾	2006 ⁽⁴⁾	2005 ⁽⁴⁾	2004 ⁽⁴⁾	2003 ⁽³⁾	2002 ⁽²⁾	2001 ⁽¹⁾
TOTAL NACIONAL	6 562	7 591	6 845	6 798	7 207	6 825	6 191	6 065	5 662	5 750	5 914	6 177	5 647
ANDALUCIA	1 481	1 782	1 395	1 284	1 261	1 193	1 102	1 003	986	988	975	1004	844
ARAGON	220	271	206	187	202	177	144	153	151	165	146	183	157
ASTURIAS	128	140	116	119	131	136	131	118	102	131	130	171	136
BALEARES	308	420	322	345	281	283	281	262	240	228	252	216	179
CANARIAS	531	572	481	582	586	566	503	551	522	569	568	589	428
CANTABRIA	70	80	69	79	94	77	70	60	64	83	97	84	69
CASTILLA Y LEON	284	373	275	246	319	281	255	230	246	248	266	330	234
CASTILLA-LA MANCHA	297	316	244	280	247	251	197	182	185	172	171	172	153
CATALUÑA	19	139	240	351	641	600	683	750	834	837	995	1044	1201
COMUNIDAD VALENCIANA	983	1 125	1 028	977	967	930	768	802	650	643	702	676	636
EXTREMADURA	137	128	108	105	121	107	97	103	88	83	111	131	93
GALICIA	309	357	326	311	374	302	271	260	275	286	289	292	264
MADRID	1 340	1 411	1 357	1 237	1 226	1 200	1 021	964	922	962	837	978	959
MURCIA	303	330	282	256	290	254	258	209	235	205	209	201	147
NAVARRA	49	49	47	59	61	61	46	58	72	50	65	40	49
PAIS VASCO	6	7	277	291	297	312	269	262	0	0	0	0	0
LA RIOJA	43	36	39	41	63	43	34	41	33	32	44	25	27
CEUTA	22	27	14	21	19	29	28	28	25	36	30	16	28
MELILLA	32	28	19	27	27	23	33	29	32	32	27	25	43

Fuente: Elaboración propia a partir de los datos facilitados por el Ministerio del Interior

Nota: A partir del año 2008, en el País Vasco, Girona v Lleida sólo se incluyen datos en relación con las denuncias presentadas ante los Cueros v Fuerzas de Seguridad del Estado.

(1) No se incluyen datos del País Vasco

(2) No se incluyen datos del País Vasco ni de Girona.

(3) No se incluyen datos del País Vasco v Girona, referidos a todo el año, ni de Lleida desde noviembre

(4) No se incluyen datos del País Vasco, Girona v Lleida.

¹⁸³ Španělsko – statistiky ženského institutu, spadající pod správu ministerstva zdravotnictví - celkový výskyt trestného činu sexuálního útoku a pohlavního zneužití- rok 2008-2013.pdf [online]. [cit.2014-01-28].

Dostupné

na <<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana./estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

Příloha č. 5

Statistický výskyt deliktů proti sexuální svobodě spáchaných v příbuzenském vztahu oběti a pachatele¹⁸⁴

		DELITOS CONOCIDOS CONTRA LA LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL COMETIDOS EN EL AMBITO FAMILIAR, SEGÚN RELACIÓN VÍCTIMA-AGRESOR																							
		2013				2012				2011				2010				2009				2008			
Relación Víctima-agresor		A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3
TOTAL VÍCTIMAS DE D.L.I.S.	LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL	535	67	166	369	514	64	181	379	519	61	210	410	592	81	175	336	667	52	213	347	655	65	160	327
	AGRESIÓN SEXUAL	133	12	30	68	159	15	26	94	141	17	22	94	211	18	35	74	244	16	37	88	219	13	31	74
	AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	302	13	18	82	276	5	21	70	297	11	37	75	280	10	20	66	330	8	29	72	329	11	15	63
	ABUSO SEXUAL	35	28	97	178	34	35	112	163	30	27	121	191	42	44	97	156	31	25	120	157	40	29	98	147
	ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	25	10	15	32	25	6	16	27	22	3	20	31	26	3	13	27	27	1	17	20	16	2	12	17
	CORRUPCIÓN DE MENORES /INCAPACITADOS	3	3	4	5	2	2	4	4	3	2	7	6	2	1	4	1	0	4	6	5	2	5	2	8
COACCIÓN/LUCRO SOBRE PROSTITUCIÓN	37	1	2	4	18	1	2	21	26	1	3	13	31	5	6	12	35	1	4	5	49	5	2	18	
% DELITOS SEGÚN RELACIÓN VÍCTIMA-AGRESOR	LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL	47,05	5,89	14,60	32,45	45,17	5,62	15,91	33,30	43,14	5,07	17,46	34,08	50,00	6,84	14,78	28,38	52,03	4,06	16,61	27,07	54,27	5,39	13,26	27,09
	AGRESIÓN SEXUAL	54,73	4,94	12,35	27,98	54,08	5,10	8,84	31,97	51,84	6,25	8,09	34,56	62,43	5,33	10,36	21,89	63,38	4,16	9,61	22,86	64,99	3,86	9,20	21,96
	AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	72,77	3,13	4,34	19,76	74,19	1,34	5,85	18,82	69,72	2,58	8,69	17,61	74,47	2,66	5,32	17,55	75,17	1,82	6,61	16,40	78,71	2,63	3,59	15,07
	ABUSO SEXUAL	10,38	8,28	28,70	52,66	9,88	10,17	32,56	47,38	8,09	7,28	32,61	51,48	12,39	12,98	28,61	46,02	9,31	7,51	36,04	47,15	12,74	9,24	31,21	46,82
	ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	30,49	12,20	18,29	39,02	34,25	8,22	21,92	36,99	28,57	3,90	25,97	40,26	37,68	4,35	18,84	39,13	41,54	1,54	26,15	30,77	34,04	4,26	25,53	36,17
	CORRUPCIÓN DE MENORES /INCAPACITADOS	20,00	20,00	26,67	33,33	15,38	15,38	30,77	30,77	20,00	13,33	46,67	40,00	25,00	12,50	50,00	12,50	0,00	26,67	40,00	33,33	11,78	29,41	11,76	47,06
COACCIÓN/LUCRO SOBRE PROSTITUCIÓN	84,09	2,27	4,55	9,09	42,86	2,38	4,76	50,00	63,41	2,44	7,32	31,71	57,41	9,26	11,11	22,22	77,78	2,22	8,89	11,11	66,22	6,76	2,70	24,32	
TOTAL MUJERES VÍCTIMAS DE DELITOS PRODUC. AMB. FAMILIAR	LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL	490	45	119	293	500	52	152	344	500	52	189	370	560	66	142	296	645	48	188	308	629	53	140	285
	AGRESIÓN SEXUAL	161	14	30	77	155	13	24	88	135	14	17	85	193	15	29	59	236	14	32	82	209	9	25	63
	AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	287	11	17	73	267	5	18	62	293	8	35	65	271	9	17	62	320	7	28	65	317	8	12	54
	ABUSO SEXUAL	50	21	71	146	34	26	91	145	29	25	111	174	39	34	76	137	28	21	107	136	38	26	90	133
	ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	25	9	18	43	24	6	14	25	22	2	17	29	26	3	11	25	26	1	14	17	15	2	10	15
	CORRUPCIÓN DE MENORES /INCAPACITADOS	6	3	3	4	2	1	4	3	1	2	6	4	2	1	3	1	0	4	4	3	2	4	1	2
COACCIÓN/LUCRO SOBRE PROSTITUCIÓN	35	0	3	3	18	1	1	21	20	1	3	13	29	4	6	12	35	1	3	5	48	4	2	18	
% MUJERES VÍCTIMAS SEGÚN RELACIÓN VÍCTIMA-AGRESOR	LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL	51,74	4,75	12,57	30,94	47,71	4,96	14,50	32,82	44,80	4,66	16,94	33,15	52,63	6,20	13,35	27,82	54,25	4,04	15,81	25,90	56,82	4,79	12,65	25,75
	AGRESIÓN SEXUAL	57,09	4,96	10,64	27,30	55,36	4,64	8,57	31,43	54,22	5,62	6,83	34,14	65,20	5,07	9,80	19,93	64,84	3,85	8,79	22,53	68,30	2,94	8,17	20,59
	AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	73,97	2,84	4,38	18,81	75,85	1,42	5,11	17,61	71,99	1,97	8,60	15,97	75,49	2,51	4,74	17,27	76,19	1,67	6,67	15,48	81,07	2,05	3,07	13,81
	ABUSO SEXUAL	17,36	7,29	24,65	50,69	11,49	8,78	30,74	48,99	8,50	7,33	32,55	51,03	13,64	11,89	26,57	47,90	9,59	7,19	36,64	46,58	13,24	9,06	31,36	46,34
	ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	26,32	9,47	18,95	45,26	34,78	8,70	20,29	36,23	30,99	2,82	23,94	40,85	40,00	4,62	16,92	38,46	44,83	1,72	24,14	29,31	35,71	4,76	23,81	35,71
	CORRUPCIÓN DE MENORES /INCAPACITADOS	37,50	18,75	18,75	25,00	20,00	10,00	40,00	30,00	8,33	16,67	50,00	33,33	28,57	14,29	42,86	14,29	0,00	36,36	36,36	27,27	22,22	44,44	11,11	22,22
COACCIÓN/LUCRO SOBRE PROSTITUCIÓN	85,37	0,00	7,32	7,32	43,90	2,44	2,44	51,22	55,56	2,78	8,33	16,11	56,86	7,84	11,76	23,53	78,55	2,27	6,82	11,36	66,67	5,56	2,78	25,00	

Leyenda
A La víctima es Cónyuge o análogo del agresor/a
B1 La víctima es el/la Padre/madre del agresor/a
B2 La víctima es el/la hijo/a del agresor/a
B3 La víctima es otro pariente del agresor/a

FUENTE: Elaboración propia a partir de datos facilitados por el Ministerio del Interior
 Nota: En relación con el País Vasco, Girona y Lleida, solo se recogen las denuncias tramitadas por los Cuerpos y Fuerzas de Seguridad del Estado

¹⁸⁴ Španělsko – statistiky ženského institutu spadajícího pod správu ministerstva zdravotnictví - celkový výskyt deliktů proti sexuální svobodě, spáchaných v příbuzenském poměru oběti a pachatele - rok 2008 - 2013.pdf [online]. [cit. 2014-01-28].

Dostupné na <<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana./estadisticas/consulta.do.area10.es>>.